

JUSTIITSMINISTEERIUM

Täitemenetluse valdkonna kohtupraktika analüüs 2017 – 2018 aastate maakohtute ja ringkonnakohtute lahendite põhjal

Aleksandr Logussov

Tallinn 2020

Justiitsministeeriumi vabakutsete talitus
Justiitshalduspoliitika osakond

Väljaandja:
Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
Telefon: 620 8100
e-post: info@just.ee

Kõik käesolevas materjalis esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub Justiitsministeeriumile. Väljaande tsiteerimine või refereerimine on lubatud üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Ilma Justiitsministeeriumi eelneva kirjaliku nõusolekuta ei ole väljaannet või selle osi lubatud mingil viisil publitseerida.

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
EESMÄRK	6
1. KOHTUPRAKTIKA JAOTUS TÄITEMENETLUSE VALDKONDADE VAHEL	7
2. MÄRKIMISVÄÄRSED I JA II ASTME KOHTUTE SEISUKOHAD	10
SISSETULEKU AREST	10
PÕHJENDAMATU TÄITEMENETLUS	16
VARA AREST VÕI MÜÜK.....	21
KOHTUTÄITURI TASUD	22
AEGUNUD NÕUDED	24
SUHTLUSKORRA TÄITMINE	25
SISSENÕUDJA KAEBUS KOHTUTÄITURI TEGEVUSELE.....	25
SUNNIRAHA MÄÄRAMINE	27
TÄITEMENETLUSE PEATAMINE/LÕPETAMINE	28
VÄLJATÕSTMINE.....	28
3. ANALÜÜSI KOKKUVÕTE.....	33

Lühikokkuvõte

Ajavahemikus 2017 – 2018 esitati maakohtutele 587 kaebust kohtutäiturite tegevusele või otsusele. Valdav osa nendest puudutas sissetuleku arestimist, põhjendamatu täitemenetluse algatamist/läbiviimist, vara arestimist, müüki ning kohtutäituri tasusid ning aegunud nõudeid. Esimese ja teise (edaspidi ka I ja II) astmete kohtute praktika analüüsis ei selgunud täitemenetluse küsimusi, mille regulatsioon vajaks kohtulahenditest tulenevalt ulatuslikumat revideerimist. Analüüs aitas välja selgitada olulisi kitsaskohti, mille ületamine ei ole kohtupraktikas võimalik. Ulatuslikuma haldusjärelvalve vajadust kohtupraktika analüüsist ei järeldu.

Sissejuhatus

Riigikohtu lahendid on kergelt leitavad ning üldsusele reeglina teada. Täitemenetluse osalised tuginevad tihti enda seisukohtades ühele või teisele Riigikohtu järeldusele mõnes õiguse valdkonnas. Ei ole erandiks ka täitemenetluse valdkond. Samas valdav osa kaebustest Riigikohtuni ühel või teisel põhjusel ei jõua. Näiteks käesolevas analüüsis kogutud andmetest nähtub, et ajavahemikus 2017 - 2018 erinevatele kohtutele esitatud 587 kaebusest kohtutäituri tegevusele või otsusele said Riigikohtus sisulise käsitlemise üksnes 9. Seega valdavalt saavad täitemenetlust puudutavates kohtuasjades määravaks kas maakohtu või ringkonnakohtu lahendid. Erinevalt Riigikohtu praktikast, jäävad need lahendid reeglina teatavaks üksnes vaidluse osapooltele. Seega arvestades asjaoluga, et täitemenetluse asju menetlevad reeglina ka ühed ja samad kohtunikud, kujuneb kahes esimeses kohtuastmes suuremale ringile tundmatu, kuid määrav praktika. Analüüsi autor on arvamisel, et täitemenetluse maastiku paremaks tundmiseks vajab ka esimese ja teise kohtuastme praktika analüüsimist.

Analüüsi läbiviimisel on tutvutud lõpplahenditega 587 kaebuse suhtes, mis olid ajavahemikus 2017 – 2018 esitatud erinevatele maakohtutele vaidlustamaks kohtutäituri tegevust või otsust täitemenetluses.

Eesmärk

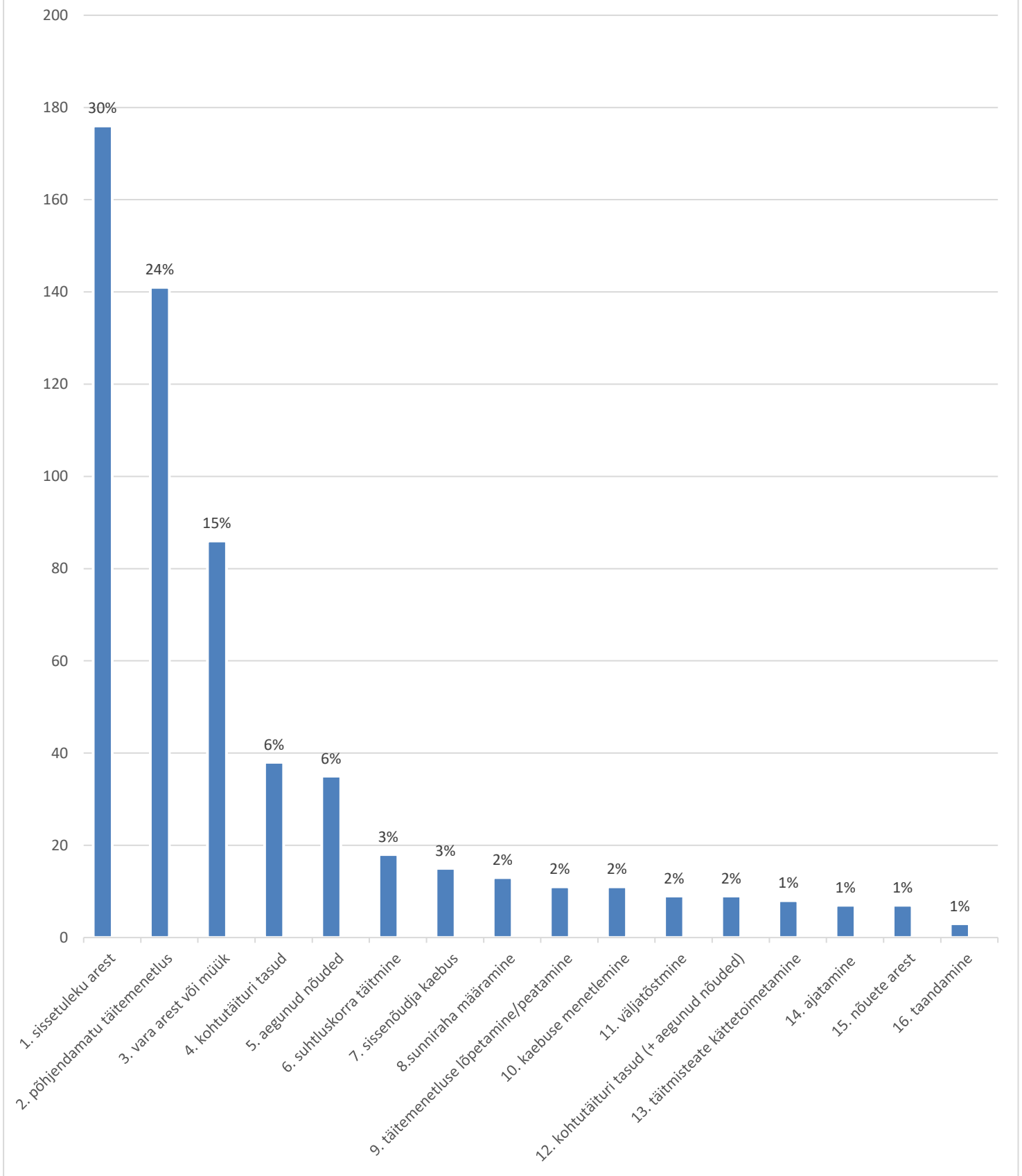
Käesoleva analüüsi esimeseks eesmärgiks oli I ja II astme kohtute lahendite põhjal nende täitemenetluse valdkondade kaardistamine, milles peetavad vaidlused viivad täitemenetluse osalisi ja puudutatud isikuid kohtusse. Teiseks analüüsi eesmärgiks oli tuvastada, kas kohtupraktika pinnalt tõusetub vajadus täiendada regulatsiooni. Kolmandaks analüüsi eesmärgiks oli tuvastada, kas kohtute ette toodavad kaasused võivad viidata mõne kohtutäituri büroo suhtes haldusjärelevalve läbiviimise vajadusele. Ühtlasi tuuakse analüüsis välja märkimisväärsed I. ja II astme kohtute järelused sellistes küsimustes, mis analüüsi autorile teadaolevalt ei ole leidnud põhjalikumat käsitlust Riigikohtu senises praktikas.

1. Kohtupraktika jaotus täitemenetluse valdkondade vahel

Vastavalt temaatikale jagunesid kohtuvaidlused järgmistesse gruppidesse:

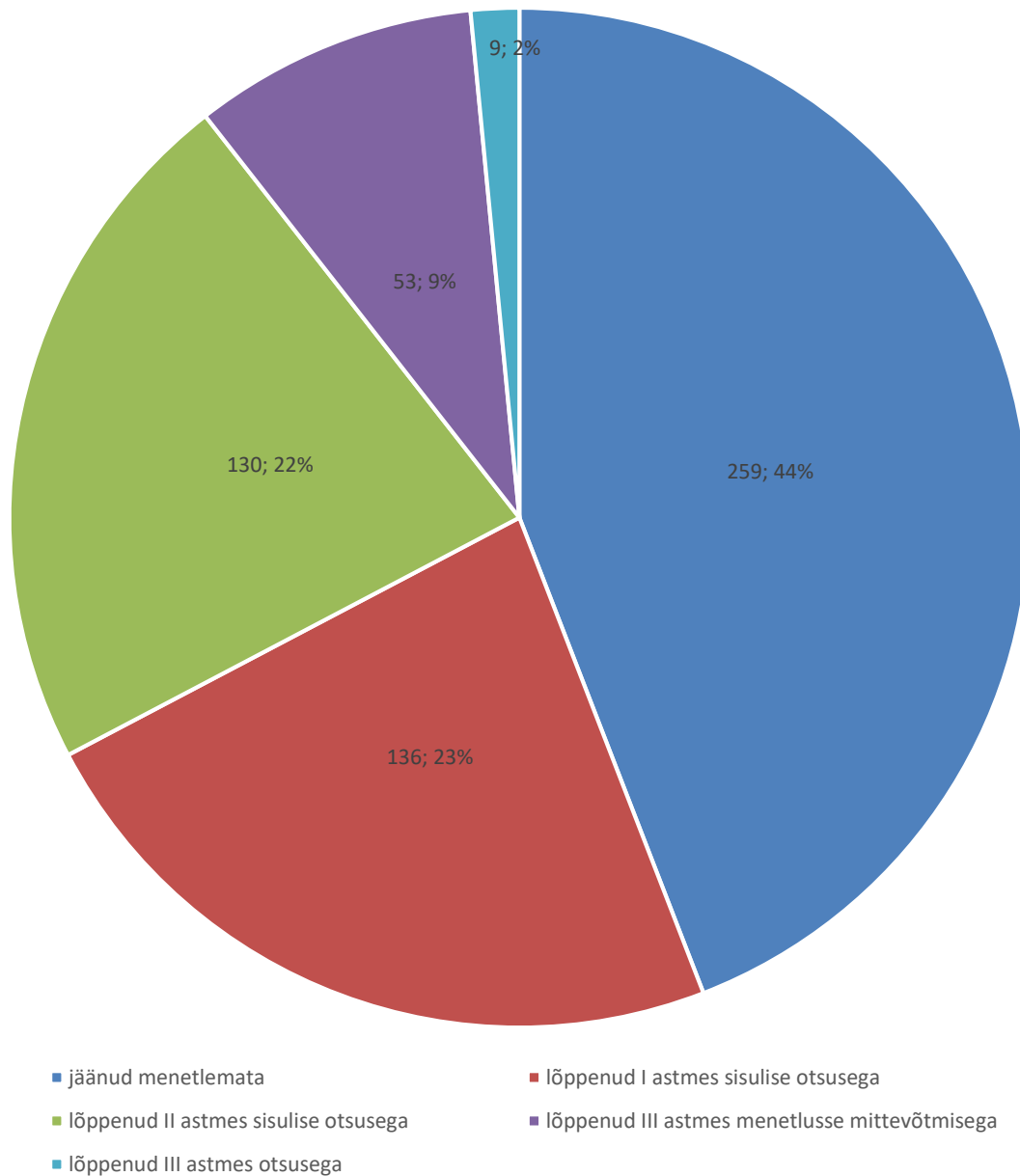
- **sissetuleku arest** (vaidlused mitteaestivale sissetulekule sissenõude pööramise üle, sissetuleku arestimise ning arestist vabastamise ulatus)
- **põhjendamatu täitemenetlus** (vaidlused, milles vaieldi täitedokumendi põhjendamatu algatamise üle, samuti ka selle üle kas täitemenetlust tuleks mingi teatud tingimuse saabumise tõttu lõpetada, nt sissenõudja ja võlgniku kompromissi tõttu)
- **vara arest või müük** (vaidlused vara ülearestimise ning arestimise lubatavuse üle, kohtutäituri tegevus vara müügi korraldamisel ning hinna alandamisel).
- **kohtutäituri tasud** (kohtutäituri tasu suurus täitemenetluses, erinevad stsenaariumid vastavalt Riigikohtu praktikale)
- **aegunud nõuded** (kaebused kohtutäiturite otsustele aegumise kohaldamisel, reeglina TMS § 202, 207, 209, 210 alusel)
- **suhtluskorra täitmine** (vaieldi reeglina selle üle, kas sunniraha määramise hoiatuse tegemine või sunniraha määramine on põhjendatud)
- **sissenõudja kaebus kohtutäituri tegevusele** (sissenõudjate kaebused kohtutäituri tegevusele/tegevusetusele)
- **sunniraha määramine** (sunniraha määramine mitterahaliste kohustuste täitmisel ning võlgniku suhtes kohustatud kolmandatele isikutele kohtutäituri korralduse mittetäitmise eest)
- **täitemenetluse lõpetamine/peatamine** (vaidlused selle üle, kas täitemenetlus oli õiguspäraselt lõpetatud või peatatud/peatamata jäänud)
- **kaebuse menetlemine** (kaebused kohtutäituri tegevusele menetlusosalise kaebuse menetlemisel)
- **väljatõstmine** (kohtutäituri tegevus kinnisvara valduse üleandmisel)
- **kohtutäituri tasud (+ aegunud nõuded)** (kohtutäituri tasu suurus põhinõude aegumise puhul)
- **täitmisteate kättetoimetamine** (kaebus täitmisteate kättetoimetamise seaduspärasuse kontrollimiseks)
- **ajatamine** (kaebused kohtutäituri tegevusele, mille tegelikuks eesmärgiks on nõude täitmise ajatamine)
- **nõuete arest** (kaebused kohtutäituri tegevusele võlgniku nõudeõigustele (v.a. sissetulekud) arestimisel)
- **taandamine** (kaebused, mille eesmärgiks on kohtutäituri taandamine täitemenetluses)

Kaebuste jagunemine vastavalt valdkonnale

Vaidluse menetluse tulem

Nagu näitab eesolev graafik, suur osa (44%) maakohtutele esitatud kaebustest ei saanudki kohtupoolset sisulist käsitlemist. Seda reeglina selle tõttu, et kaebajad ei suutnud õigeaegselt kõrvaldada kohtu poolt osundatud puudusi. Peamiseks põhjuseks kaebuste tagastamisel oli asjaolu, et kaebaja ei suutnud tõendada seda, et enne kohtusse pöördumist oli ta läbinud kohustusliku kohtueelse menetluse. Sageli tagastati kaebus riigilõivu tasumata jätmise tõttu. Kohtud tagastasid kaebused veel põhjusel, et need olid ilmselgelt perspektiivitud.

2. Märkimisväärsed I ja II astme kohtute seisukohad

Käesolevas peatükis on välja toodud maakohtute ja ringkonnakohtute seisukohad teemadel, mis analüüsi autorile teadaolevalt ei ole siiani leidnud laiemat käsitlust Riigikohtu praktikas. Peatükk annab täitemenetluse osalisele ülevaate, mida alama astmete kohtud on ühes või teises küsimuses sedastanud. Analüüsis ei tooda välja neid kohtute seisukohti, mis toetuvad väljakujunenud Riigikohtu praktikale.

Sissetuleku arest

1. Tsiviilasjas 2-18-1898 selgitas Harju Maakohus võlgniku teavitamiskohustust sissetuleku arestist vabastamise taotlemise puhul. Kohus leidis, et kohtutäituril puudub info võlgniku kontole laekuvate sissetulekuta kohta ega näe täitur ka võlgniku kontole laekunud summade selgitusi või raha laekumise allikat. Selleks on aga seadus ette näinud võlgniku enda teavitamis- ja tõendamiskohustuse. TMS 26 lg 1 sätestab, et kohtutäituril on õigus nõuda võlgnikult täitemenetluseks vajalikku suulist ja kirjalikku teavet ning täitemenetluseks vajaliku dokumendi või muu eseme ettenäitamist. TMS § 133 lõikest 1 tuleneb võlgniku teavitamis- ja tõendamiskohustus, mille kohaselt on võlgnik kohustatud informeerima kohtutäiturit arestimisele mittekuuluva sissetuleku laekumisest arveldusarvele ning esitama ka seda tõendavad dokumendid. Samuti tuleb võlgnikul igakuiselt tõendada muud ühekordsed sissetulekud.

2. Tsiviilasjas 2-18-12586 jõudis Tallinna Ringkonnakohus järeldusele, et võlgniku õiguskaitsse vajadus ebaseaduslikult koostatud sissetuleku arestimise akti puhul eksisteerib nii kaua kuni võlgnik sissetulekut saab. Ringkonnakohtu hinnangul kestis avaldaja õiguskaitssevajadus senikaua, kuni Sotsiaalkindlustusamet lõpetas vanemahüvitise väljamaksmise. Arestimisakt ei vastanud TMS §-s 131 sätestatud nõuetele ning selle alusel väljamaksete kinnipidamisel oleks rikutud avaldaja õigusi. TMS § 131 lg 1 näeb ette nimekirja sissetulekutest, millele ei saa üldjuhul sissenõuet pöörata, sh vanemahüvitisele (TMS § 131 lg 1 p 8). TMS § 131 lg 2 võimaldab teatud piiratud juhtudel siiski TMS § 131 lg 1 p-des 6-8 nimetatud sissetulekutele sissenõuet pöörata. TMS § 131 lg 2 alusel võib seda teha aga ainult siis, kui sissenõude pööramine võlgniku muule varale ei ole viinud või eeldatavalt ei vii sissenõudja nõude täielikule rahuldamisele ning kui arestimine on nõude liiki ja sissetuleku suurust arvestades õiglane. Lisaks sellele tuleb puudutatud isikut viidatud sätte alusel võimalusel kuulata enne otsuse tegemist ära võlgnik. Ringkonnakohtule ei nähtunud, et kohtutäitur oleks TMS § 131 lg-s 2 sätestatud eeldusi täitnud.

Ühtlasi selgitas kohus arestimisakti kättetoimetatuks lugemist TsMS § 314¹ alusel. Ringkonnakohus selgitas, et TsMS § 314¹ lg 2 rakendamise eeldus on see, et avaldaja on teadlik selle sätte alusel kättetoimetamise õiguslikest tagajärgedest.

3. Tsiviilasjas 2-17-170 selgitas Harju Maakohus seda, mida tuleb käsitleda kaebusena kohtutäituri tegevusele. Kohus selgitas, et kuna avaldaja avaldas kohtutäiturile pretensiooni ja eraldi dokumendis tõi esile pöördumise eesmärgina kaebuse esitamise, tuleb dokumenti käsitada kaebusena kohtutäituri otsuse või tegevuse peale.

Ühtlasi selgitas kohus, et sissetuleku arestimisel ülalpeetavate kohta arestimisele mittekuuluva summa vabastamiseks peab lisaks ülalpidamiskohustuse olemasolule esinema ka asjaolu, et avaldaja õigustatud isikut ka tegelikult ülal peab või temale elatist maksab. Lisaks selgitas kohus eelnimetatud asjaolu tõendamist. Kohus selgitas, et TMS § 132 lg 2 kohaselt, kui võlgnik peab seadusest tulenevalt ülal teist isikut või maksab talle elatist, suureneb mitteamestitav summa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus, välja arvatud juhul, kui sundtäidetakse lapse elatise nõuet. Lisaks ülalpidamiskohustuse olemasolule on mitteamestitava summa suurenemise aluseks asjaolu, et avaldaja õigustatud isikut ka tegelikult ülal peab või temale elatist maksab. Selline tõlgendus tuleneb otseselt sätte sõnastusest. Kui kohtutäituril ei õnnestunud rahalise või mitterahalise ülalpidamise tegeliku andmise kohta tõendeid saada avaldajalt, ei võinud siiski jätta tegemata muid mõistlikult võimalikke toiminguid nimetatud asjaolu väljaselgitamiseks. Kui avaldajal ei ole täitmise kviitungit või muid tõendeid ülalpidamise andmise kohta, eriti sularahas makstud elatise või

mitterahalise ülalpidamise korral, oleks ebamõistlik panna avaldajale asjaolu tõendamise kohustust, arvestades võimaliku ülalpeetava õigustatud huve ja asjaolu, et täitmise kviitungi väljanõudmine või muude tõendite kogumine võib avaldajale olla äärmiselt aeganõudev.

4. Tsviilasjas 2-17-4455 selgitas Tallinna Ringkonnakohus seda, kuidas tuleb sissetulekule sissenõude pööramisel arvestada muid isiku hüviseid ning kohtutäituri kostustust võlgniku sissetulekute kogumi väljaselgitamisel. Ringkonnakohus oli seisukohal, et kohtutäitur ei saanud võlgniku riiklikule pensionile sissenõude pööramisel lähtuda oletusest, et võlgniku tegelik sissetulek on oluliselt suurem. Kohtutäitur peab riikliku pensioni kinnipidamiseks kindlaks tegema kõik sissetulekud, sest riiklikule pensionile sissenõude pööramise õigus eeldab ülejäänud sissetulekute vastavust TMS § 132 lg-s 1 toodud alammäärale. TMS § 133 lg 1 teise lause ja lg 2 kohaselt on võlgnikul õigus taotleda arestimise tühistamist ulatuses, mis tagab võlgnikule arestimisele mittekuuluva sissetuleku või vabastada konto aresti alt ulatuses, mis on vajalik võlgniku või tema pereliikme hädavajalikuks ülalpidamiseks. Riigikohus on selgitanud, et võlgnikule TMS § 133 lg 1 teises lauses ja lg-s 2 ette nähtud õiguskaitsevõimalus ei vabasta kohtutäiturit kohustusest koguda täitemenetluseks vajalikku teavet ning võtta tarvitusele seadusega lubatud abinõud täitedokumendi täitmiseks (TMS § 8) (RKTkm 3-2-1-166-16, p 15). Eeltoodust tulenevalt isegi kui võlgnik ei esitanud kohtutäiturile teavet või oli võlgniku esitatud teave puudulik, ei õigustanud see sissetuleku arestimisele seaduses sätestatud piirangute eiramist kohtutäituri poolt. Kui kohtutäituri arvates varjab võlgnik oma sissetulekuid, tuleb kohtutäituri rakendada seadusest tulenevaid abinõusid võlgniku tegeliku sissetuleku väljaselgitamiseks. Kohtutäituri on mh õigus nõuda teabe esitamist võlgnikult, kolmandatelt isikutelt (TMS § 26), samuti võimaldab TMS § 62 nõuda võlgniku vara nimekirja esitamist ja vande andmist kohtu kaudu. Kohtutäitur ei saa sissetuleku arestimisel tugineda võlgnikule kuuluva vara või eeldatavate kulude pinnalt oletusele, et avaldajal on lisaks töövõimetuspensionile veel sissetulekuid.

Ringkonnakohtu arvates oli ebaõige seisukoht, et kuna võlgniku varaline õigus jaotamata kasumile (dividendile) ületab kuupalga alammäära osa, siis on põhjendatud ka sissenõude pööramine võlgniku töövõimetuspensionile 50% ulatuses. Kohtu hinnangul ei saa võlgniku õigust dividendile kvalifitseerida sissetulekuna TMS § 130 lg 11 tähenduses. TMS §-dest 130-136 nähtuvalt on võlgniku sissetulekuks nt võlgniku igakuine töötasu, ametipalk, seadusel põhinev elatis, riiklik pension, saadavad toetused ja hüvitised, samuti enamakstud tulumaksu tagastusnõue (RKTkm 3-2-1-166-16, p 15; 3-2-1-124-16, p 10). Dividendi nõudeõiguse tekkimise aluseks on osanike otsus maksta dividendi (ÄS § 157 lg 4). Seega kuni osanikud ei ole dividendi maksmist otsustanud, ei saa ettevõtte majandusnäitajatest tulenevat võimalust dividendide maksmiseks käsitleda võlgniku vastava nõudeõigusena. Ka võlgniku kohustused võlausaldajate ees või käesolevas menetluses õigusabi kasutamine (st sisuliselt väide, et võlgniku kulutused on suuremad kui tema sissetulek) ei ole asjakohaseks väiteks, mis õigustaks TMS §-des 130-136 sätestatud regulatsiooni kohaldamata jätmist (vt ka Tartu Ringkonnakohtu 22.08.2016 määrus tsviilasjas nr 2-16-6195). Kohus pööras tähelepanu asjaolule, et kohtutäitur ei saa sissetuleku arestimisel lähtuda andmete usutavusest.

5. Tsviilasjas 2-18-4073 arutasid Harju Maakohus ja Tallinna Ringkonnakohus kohtutäituri õigust saada tasu põhinõude aegumisel ning seda, kas täitekulude sissenõudmisel saab sissenõuet pöörata muidu mittearestitavale sissetulekule TMS § 131 lg 1 alusel.

Harju Maakohus leidis, et hoolimata sundtäidetavate nõuete tervikuna täitmata jäämisest, oli kohtutäituri õigus tasule. Seadus ei näe ette, et kui nõuet ei õnnestu täitemenetluses üldse rahuldada, siis ei ole kohtutäituri õigust tasu saada. Teistsugune järeldus oleks vastuolus kohtutäituri ametitegevuse tasulisuse põhimõttega. Kohtutäituri seaduse (KTS) § 41 lg 2, mille järgi maksab sissenõudja menetluse alustamise tasu ja pool menetluse põhitasust, arvestatuna sissenõudmata jäänud summalt, kui sissenõudja taotleb täitemenetluse lõpetamist enne nõude täielikku sissenõudmist kohtutäituri poolt ning kohtutäitur on nõude sissenõudmiseks teinud täitetoiminguid, kohaldamise eelduseks on sissenõudja taotlus täitemenetluse lõpetamiseks. Praegusel juhul sissenõudjad vastavat taotlust ei esitanud, s.t KTS § 41 lg 2 kohaldamise peamist eeldust ei esinenud. Eelneva tõttu puudus mõistlik põhjus, miks peaks täitemenetluse kulu jääma sissenõudjate kanda. Tulenevalt KTS § 30 lg-test 1 ja 2 ning TMS § 38 lg-st 1 tuli täitemenetluse alustamise tasu ja menetluse põhitasu tasuda võlgnikul.

Samas ei leidnud Harju Maakohus aktidest kohtutäituri põhjendusi, miks kohtutäitur leidis, et vanemahüvitise arestimine oli asjassepuutuvates täiteasjades nõude liiki ja sissetuleku suurust

arvestades õiglane. Samuti ei selgunud, miks leidis kohtutäitur, et enne otsuse tegemist ei olnud võimalik võlgnikku ära kuulata.

Tallinna Ringkonnakohus nõustus sellega, et kohtutäitur ei pidanud menetlust lõpetama enne kohtutäituri tasu sissenõudmist ning sellega, et sissetuleku arestimise aktidest ei nähtunud piisavas ulatuses diskretsiooniotsuse kujunemist.

6. Tsiviilasjas 2-18-2269 selgitas Tallinna Ringkonnakohus võlgniku ülalpeetavatega arvestamist pikemat aega kestvas täitemenetluses sissetuleku arestimisel TMS § 132 lg 1² alusel. Ringkonnakohus leidis täitemenetluse seadustikku eesmärgipäraselt tõlgendades, et TMS § 132 lg 1² teise lause eesmärgiks on võlgnikule tagada igal juhul toimetulekupiiril elamine ning TMS § 132 lg 2 eesmärgiks on kaitsta ülalpeetavate huve võlgniku vastu esitatud teiste võlausaldajate nõuete eest. Eeltoodust järelduvalt tuleb täitemenetluses tagada nii võlgnikule endale kui ka tema ülalpeetava(te)le miinimumkaitse ja eluks elementaarselt vajalikud rahalised vahendid. Kuivõrd toimetulekupiir on arvestatud võlgniku enda (seega ühe inimese) kohta, ei ole ega saa sellega olla tagatud võlgniku lapse või laste ülalpidamiseks vajalikud minimaalsed vahendid.

7. Tsiviilasjas 2-18-2496 leidis Harju Maakohus, et TMS § 132 lg 1² rakendamisel ei pea kohtutäitur võlgnikul ülalpeetavate olemasoluga arvestama¹. Kohus leidis, et TMS § 132 lg 1² näol on tegemist erisättega nii TMS § 132 lg 1 kui ka lg 2 suhtes, mistõttu ei saa kohtutäitur TMS § 132 lg 1² alusel mittearestitava sissetuleku ulatuse määramisel arvestada asjaoluga, et võlgnikul on lapse suhtes seadusest tulenev ülalpidamiskohustus. Kohtu arvates tuleb TMS § 132 tõlgendada nii, et lõige 1 on üldreegel, mis sätestab õiguse mittearestitavale sissetulekule ja mittearestitava sissetuleku suuruse – ühe kuupalga alammäär. Lõige 2 ei sätesta iseseisvat õigust mittearestitavale sissetulekule, mille suuruseks oleks 1/3 kuupalga alamäärast vastavalt igale ülalpeetavale, vaid võimaldab üksnes võlgnikul olemasolevat mittearestitavat sissetulekut suurendada ehk lõige 2 on olemuslikult seotud lõikega 1, mis mittearestitava sissetuleku ulatuse kindlaks määrab. Lõige 2 võimaldab mittearestitavat sissetulekut suurendada üksnes, kui võlgniku sissetulek on suurem kui mittearestitav sissetulek TMS § 132 lg 1 tähenduses. Seega, lõige 1² ei tekita õigust mittearestitavale sissetulekule, sellise õiguse sätestab lõige 1. Lõige 1² õigustab kohtutäiturit kohaldama piiratud ulatuses (kuni 20%) aresti mittearestitavale sissetulekule lõike 1 tähenduses. Lõike 1² teises lauses sätestatud toimetulekupiir ei tekita iseseisvat mittearestitavat sissetulekut, vaid piirab kohtutäiturile antud täiendavate õiguste kasutamist. Seega ei ole lõikes 1² nimetatud toimetulekupiir mittearestitav summa lõike 2 tähenduses ning lõike 2 tähenduses on mittearestitavaks summaks lõikes 1 sätestatud ühe kuupalga alammäär. Seega, TMS § 132 lg 1² võimaldab arestida võlgnikule kuuluvast mittearestitavast osast kuni 20%.

8. Tsiviilasjas 2-18-2525 asus Harju Maakohus eelnevast erinevale seisukohale leides, et TMS § 132 lg 1² tuleb rakendada koosmõjus TMS § 132 lg 2 ning ka väiksema sissetuleku arestimisel tuleb arvestada võlgniku ülalpeetavatega. Kohus asus seisukohale, et TMS § 132 lg 1² tuleb rakendada koosmõjus TMS § 132 lg 2, mis tähendab, et ka juhul, kui võlgniku sissetulek jääb vahemikku 140-500 eurot tuleb suurendada mittearestitavat osa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus. 2018 aastal on see 166,67 eurot ühe lapse kohta. 2018. aastal on toimetulekupiir üksi elavale inimesele või perekonna esimesele liikmele 140 eurot kuus. Seega on toimetulekupiir arvestatud ühe inimese kohta, samas on tulenevalt perekonnaseadusest vanemal oma laste ülalpidamiskohustus. Kohus leidis täitemenetluse seadustikku eesmärgipäraselt tõlgendades, et võlgnikule ning ka tema ülalpeetavatele tuleb tagada miinimumkaitse ning eluks elementaarselt vajalik (mh toit, eluasemekulude katmine jne) või selle ostmiseks vajalik raha nii olukorras, kus võlgniku sissetulek ületab 500 eurot kui ka olukorras, kus sissetulek jääb toimetulekupiiri ja 500 euro vahele. Kohus on seisukohal, et kuna toimetulekupiir on arvestatud ühe inimese kohta, siis ei ole sellega tagatud eluks vajalikud minimaalsed vahendid kahe lapse ülalpidamiseks. TMS § 132 lg 2 eesmärgiks on kaitsta lapse huve vanema vastu esitatud teiste võlausaldajate nõuete eest.

Kohus selgitas, et kui lähtuda kohtutäituri tõlgendusest, et ülalpeetavaid saab arvestada ainult üle 500 euro sissetuleku puhul, siis paneksime ebavõrdsesse olukorda võlgnikud, kelle sissetulek ületab 500

¹ Sama järelduseni oli Harju Maakohus jõudnud nt veel tsiviilasjades 2-18-2936, 2-18-2858.

NB! Otsused on tehtud enne TMS § 132 lg 1³ jõustumist 10.06.2018. Viidatud sätte kohaselt kui võlgnikul on ülalpeetavaid, arvutatakse TMS § 132 lõikes 1² nimetatud 20 protsenti võlgniku sissetulekust, millest on maha arvatud § TMS 132 lõike 2 kohaselt mittearestitav summa iga ülalpeetava kohta ja Statistikaameti poolt avaldatud arvestuslik elatusmiinimum.

eurot ja need, kelle sissetulek ei ületa 500 eurot. Samuti ei tulene kummaski vaidlusalusest täitemenetluse seadustiku sättest, et üks säte välistab teise sätte kohaldamise.

9. Tsviilasjas 2-18-4270 selgitas Tallinna Ringkonnakohus võlgniku avalduse sissetuleku aresti alt vabastamiseks olemust ning sellise avalduse esitamise tähtaegu. Ringkonnakohus leidis, et peetud vaidluse keskmeks oli küsimus, mis aja jooksul tuleb kohtutäiturile esitada TMS § 133 lg 1 teises lauses kirjeldatud avaldus aresti alt vabastamiseks sissetuleku osa, millele seaduse kohaselt ei saa sissenõuet pöörata. Vastuse sellele küsimusele annab kõnealuse sätte mõtte sõnastamine.

Tallinna Ringkonnakohus leidis, et seadusandja on viidatud regulatsiooni eesmärgina välja toonud võlgniku õiguste kaitse. Nimelt tegutseb kohtutäitur tihti töötasu, pensioni või muud sissetulekut arestides pimesi ja esineb võimalus, et esialgsetele andmetele tuginedes arestib kohtutäitur rohkem, kui on võlgnikule ettenähtud mitteamestitav miinimum. Juhul kui võlgnik esitab kohtutäiturile dokumendid ja tõendid selle kohta, et arestimisele mitteamestitav summa peaks olema suurem, tuleb kohtutäituril TMS § 133 alusel selline arestimisakti kolme tööpäeva jooksul tühistada ulatuses, mis võlgnikule mitteamestitava miinimumi tagab.

Kohus selgitas, et TMS § 133 lg 1 alusel esitatava avalduse eesmärgiks ei ole kaevata kohtutäituri peale, sest kohtutäitur on toimunud ebaõigesti, vaid anda kohtutäiturile vajalik teave, et tal oleks võimalik täitemenetluses tagada mh võlgniku õiguste kaitse. Seda ka juhul, kui aastaid pärast sissetuleku arestimist asjaolud muutuvad, nt sünnib võlgniku perre uus laps, mistõttu mitteamestitava sissetuleku osa suureneb. Regulatsiooni eesmärgiga ei ole kooskõlas selline tõlgendus, et TMS § 133 lg-s 1 nimetatud avaldus tuleb esitada sarnaselt kaebustega kohtutäituri otsuse ja tegevuse peale kümne päeva jooksul alates päevast, kui kaebuse esitaja sai teada või pidi teada saama otsuse või toimingute tegemisest (TMS § 217 lg 1). Kuivõrd seaduses ei ole otsesõnu piiratud perioodi, mil võlgnik võib esitada TMS § 133 lg 1 alusel avalduse, tuleb lähtuda sellest, et kõnealuseid avaldusi võib esitada tähtajatult.

10. Tsviilasjas 2-18-2024 selgitas Harju Maakohus täitemenetluse sätete ajalist kehtivust ja kohaldatavust². Kohtu hinnangul oli vaidluse all konkreetselt asjaolu, et kas kohtutäitur kohaldas seadusesätet, mis otsuse tegemise ajal ei kehtinud, mistõttu analüüsib kohus just seda asjaolu. Kohus selgitas, et täitmiseks kohustuslikud saavad olla üksnes avaldatud seadused. Kohtu arvates ei olnud asjakohane kohtutäituri viide TMS § 132 lg-le 1², mis jõustus 09.01.2018. Sissetuleku (pension) arestimise aktide koostamise ajal 05.01.2018 antud säte ei kehtinud. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 3 lg 2 kohaselt avaldatakse seadused ette nähtud korras ja täitmiseks kohustuslikud saavad olla üksnes avaldatud seadused. PS § 108 kohaselt jõustub seadus kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, kui seaduses eneses ei sätestata teist tähtaega. TMS § 132 täiendati lõikega 1² Kohtutäituri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse § 2 punktiga 17 (avaldatud RT I, 30.12.2017). Kuna seaduses teist tähtaega ei sätestatud, jõustus TMS § 132 lg 1² kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, s.o 09.01.2018. Kohtutäituri täitetoimingute tegemise aluseks saab olla toimingute tegemise ajal kehtiv seadus. Seega arestimise hetkel, mida tõendavad sissetuleku arestimise aktide ära kirjad võlgnikule kuupäevast 05.01.2018 (tl 7-9), TMS § 132 lg 1² sätet ei eksisteerinud. See tähendab, et kohtutäitur kohaldas seadusesätet, mida ei olnud veel avaldatud õigusliku kehtivuse mõttes ning seega oli tema tegevus ebaseaduslik.

Kohtu analüüsi kohaselt oli kohtutäitur viidanud, et arestis avaldaja pensioni enne TMS § 132 lg 1² 09.01.2018 redaktsiooni jõustumist n-õ eelarestimise korras TMS § 69 lg 1 järgi, mis sätestab, et kui võib eeldada, et asi, mida ei või arestida, muutub lähemal ajal arestitavaks, võib selle arestida, kuid asi tuleb jätta võlgniku valdusse. TMS § 69 lg 1 koostoimest TMS §-ga 110 tulenevalt nn eelarestimist on võimalik kohaldada ka võlgniku varalistele õigustele, sh sissetulekutele. Kohus leidis, et sissetuleku (pension) arestimise aktides ega nende muudatustes viidet TMS §-le 69 ega eelarestimisele ei nähtu ja kohtutäitur on taoliselt asunud arestimisakte tagantjärele sisustama. Kohtule nähtuvalt ei ole mingit eelarestimise menetlust TMS § 69 järgi toimunud, sest siis oleks eelduslikult kohtule esitatud ka vastavad tõendid näiteks eelarestimise akti koostamise kohta. Eelarestimine põhimõtteliselt annab küll võimaluse arestida võlgniku vara, millele ei või arestimise ajal sissenõuet pöörata, kuid mille puhul võib eeldada, et asi muutub arestitavaks tulevikus, ent seda ei saa kohaldada ajal, kui vastavat toimingut lubavat seadust pole olemas. Eelarestitav oleks asi, mille puhul võib eeldada, et see muutub lähemal ajal arestitavaks, mitte aga etteulatuvalt jõustuva seadusemuudatusega võimalik lubatav sissetuleku

² Sarnased järeldused ka Tartu Maakohtu lahendis 2-18-781

määr. Kohus selgitas, et vastupidise käsitluse korral saavutaks kohtutäitur eelarestimise läbi seadusemuudatuse jõustumise varasemalt, kui see on sätestatud põhiseaduses üldise tähtpäevana või erandina seaduses endas. Taoline olukord oleks vastuolus õiguskindluse ja õiguriigi põhimõtetega.

11. Tsiviilasjas 2-18-5196 analüüsis Harju Maakohus TMS § 132 lg 1² vastavust Põhiseadusele.

Kohtu järelduste kohaselt oli võlgnik asunud seisukohale, et TMS § 132 lg 1² on vastuolus põhiseadusega ja sissetuleku arestimise akt diskrimineerib teda vanuse tõttu Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 12 alusel. Kohus selgitas, et TMS § 132 lg 1² annab kohtutäiturile kaalutlusruumi arestitava sissetuleku osa kindlaksmääramisel. Kohtu hinnangul viitab kohtutäituri kaalutlusruumile sätte sõnastuses kasutatud sõna „kuni“, millest võib järeldada, et sissetuleku arestimine saab olla vahemikus 0-20% sissetulekust. Sellise tõlgenduse puhul ei ole sätte vastuolus põhiseadusega, kuna kohtutäitur saab sissenõudja ja võlgniku huve kaaludes jõuda iga konkreetse asja puhul tulemuseni, kus võlgniku õigused ei ole ebaproportsionaalselt kahjustatud võrreldes sissenõudja huvidega. Samas oleks kohtu hinnangul põhiseadusega vastuolus tõlgendus, mille kohaselt kohtutäituril ei oleks arestimisel kaalumisruumi, vaid arestida tuleks igal juhul täpselt 20% võlgniku sissetulekust, sest isikule toimetulekupiirile vastava sissetuleku jätmine ei taga alati isiku inimväärset äraelamist. Kohus märkis, et kohtutäitur peab kaaluma võlgniku ja võlausaldaja huve ning arvestama mh sellega, et sissetuleku arestimisel oleks võlgnikule tagatud minimaalsete vajaduste rahuldamine. Kaalumise ei tohi olla üksnes abstraktne, vaid peab lähtuma konkreetsete täitemenetluse osaliste huvidest, sh tuleb arvestada konkreetse võlgniku sissetuleku suurust ja tema vajadusi.

12. Tsiviilasjas 2-18-13237 selgitas Tallinna Ringkonnakohus, et TMS § 131 lg 2 alusel koostatav sissetuleku arestimise akt peab sisaldama põhjendusi selle kohta, kuidas kaalutlusõigust sisustati. Selliselt saab kohus neid akti vaidlustamisel kontrollida.

Kohus leidis, et kohtuvaidluse materjalides sisalduvast vaidlustatud kohtutäituri otsusest ei nähtud, et kohtutäitur oleks hinnanud võlgniku majanduslikku seisundit ning muud olukorda tervikuna, sh seda, kas võlgnikule makstava töövõimetoetuse maksimaalses määras arestimisel on tagatud tema toimetulek minimaalselt vajalikus määras (kulutused eluasemele, toidule, riietele, ravimitele, transpordile). Vaidlustatud otsuse kohaselt on kohtutäitur arvesse võtnud vaid seda, et sissenõudja avalduse alusel algatatud täitemenetluses ei ole 4 aasta jooksul võlgnevuse katteks toimunud ühtegi makset, võlgniku muu vara suhtes tehtud täitetoimingud ei ole seni viinud nõude tasumiseni ning võlgnikule peab kätte jääma Statistikaameti poolt avaldatud arvestuslik elatusmiinimum.

Tallinna Ringkonnakohus selgitas, et kuivõrd kohtutäitur ei ole vaidlustatud otsuses piisavalt põhjendanud, miks pöörati sissenõue võlgniku töövõimetoetusele maksimaalses lubatud määras, on kohtutäitur oluliselt rikkunud diskretsiooni piire. Ringkonnakohus juhtis täiendavalt tähelepanu sellele, et kohtutäituril tuleb kaalutlusõiguse alusel tehtud otsuses kohtulikult kontrollitavalt näidata põhjendused selle kohta, kuidas kaalutlusõigust sisustati.

13. Tsiviilasjas 2-18-14430 asus Harju Maakohus seisukohale, et TMS § 132 lg-t 1² saab võlgniku sissetuleku arestimisel rakendada ka siis, kui võlgniku pangakontolt niigi toimuvad igakuised laekumised.

Kohus analüüsis võlgniku kaebust, mille kohaselt ei ole tema puhul põhjendatud kohaldada TMS § 132 lg-t 1², mis alates 10.06.2018 näeb ette, et kui sissenõude pööramine võlgniku muule varale ei ole viinud või eeldatavalt ei vii nõude täielikule rahuldamisele, võib sõltumata võlgniku suhtes läbiviidavate täitemenetluste arvust arestida ühes kuus kuni 20 protsenti sissetulekust, mis ei ole suurem kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud sissetulek, millest on maha arvatud Statistikaameti poolt avaldatud arvestuslik elatusmiinimum. Avaldaja tõi välja, et tema pangakontolt on iga kuu laekunud kohtutäituri arvelduskontole raha nõude rahuldamiseks, samuti on täiteasjas laekunud summasid Maksu- ja Tolliametilt. Avaldaja oli kohtule esitanud arvelduskonto väljavõtte, millest nähtuvalt on täiteasja nr XXX/XXX/XXX nõude katteks maha läinud laekumised jaanuaris, veebruaris, juunis ning juulis 2018 (tl 19). Avaldaja on esitanud ka väljavõtte Maksu- ja Tolliametist, mille kohaselt on täiteasjas nr XXX/XXX/XXX nõude katteks laekunud kokku 433,56 eurot. Kohtutäituri poolt esitatud tõenditest nähtus aga, et aastatel 2013 – 2018 on vaidlusaluses täiteasjas laekunud kokku 1167,48 eurot, millest on võlgniku avaldusel tagastatud talle 721,08 eurot ning millest sissenõudja nõude katteks on läinud 362,19 eurot. Lõppkokkuvõttes andis kohtu hinnangul TMS § 132 lg 1² konkreetse täiteasja asjaolusid ning laekumiste ulatust hinnates kohtutäiturile õiguse nimetatud sätet rakendada. Võttes arvesse

täitemenetluse kestust ning selle aja jooksul rahuldatud nõude ulatust, on kohus seisukohal, et kohtutäitur on piisavalt põhjendanud TMS § 132 lg 1² rakendamise vajadust.

14. Tsiviilasjas 2-18-7152 arutasid Harju Maakohus ning Tallinna Ringkonnakohus enamkinnipeetud raha tagastamist täitemenetluse peatamise korral.

Harju Maakohus leidis, et täitemenetluse peatamise ajal ei saa kohus kohustada kohtutäiturit tegema nõude täitmisele suunatud toiminguid. Seega ei toimu edasist täitmist, s.t võlgnikul ei ole täitemenetluse peatamise perioodil ka kohustust võlgnevust tasuda. Küll aga võib kohus siiski kohustada kohtutäiturit kõrvaldama enne täitemenetluse peatamist tegemata jäänud toimingute tagajärjed, sest vastasel korral võib nende toimingute tagajärgede kõrvaldamata jätmine tekitada või suurendada nendest tingitud kahju, mis võib anda aluse kohtutäituri vastu kahju hüvitamise nõude esitamiseks. Kohus selgitas, et ka kohtutäituri enda huvides on võimalikult kiiresti kõrvaldada tegevusetusest tulenevad tagajärjed, et vältida võimaliku kahju tekkimist või suurenemist.

Tallinna Ringkonnakohus ei nõustunud kohtutäituri seisukohaga, et TMS § 47 lg 1 välistab täitemenetluse peatamisel igasuguste toimingute tegemise. Kohus leidis, et välistatud on toimingute tegemine täitedokumendi täitmiseks (näiteks vara arestimine, enampakkumine jmt), kuid peatatud täitemenetluses saab kohtutäitur teha korraldusliku sisuga toiminguid ja muid toiminguid, mis ei ole otseselt suunatud täitedokumendi täitmisele. Juhul, kui kohtutäituri arvele on ekslikult kantud enamtasutud tulumaks, siis selle tagastamise otsustamine võlgniku ettemaksukontole ei ole toiming, mis oleks TMS § 47 lg 1 järgi välistatud.

15. Tsiviilasjas 2-18-14078 analüüsis Tallinna Ringkonnakohus millise muu sissetuleku olemasolu välistab sissenõude pööramist mitteametavale sissetulekule TMS § 131 lg 2 alusel.

Ringkonnakohus nõustus menetlusosalise seisukohaga, et muu arestitava sissetuleku olemasolu välistab sissenõude pööramise võlgniku mitteametavale sissetulekule. Töövõimetoetusele sissenõude pööramise eeldus on mh see, et võlgnikul ei ole muud vara või olemasolev vara on mitteametav või see on niivõrd vähese väärtusega, et selle arvel ei ole õnnestunud sissenõudja nõuet rahuldada, või eelduslikult ei õnnestu nõuet rahuldada muul põhjusel. Selle eelduse täitmiseks peab kohtutäitur üldjuhul olema teinud mõistlikud pingutused võlgniku muu vara leidmiseks ja arestimiseks, mh on võimalik võlgnikult nõuda vara kohta teabe ja vara nimekirja esitamist. Ringkonnakohus nõustus ka sellega, et tulumaksu tagastusnõue ja Haigekassa hüvitis on võlgniku muu sissetulek, millele saab sissenõuet pöörata, kuid eeldatavalt ei ole tegemist avaldaja püsiva sissetulekuga, mis välistaks sissenõude pööramise võlgniku töövõimetoetusele.

16. Tsiviilasjas 2-17-18976 analüüsis Tartu Maakohus kas sugulase korteris elamist saab pidada võlgniku hüveks ning arvestada seda võlgniku sissetuleku arestimisel.

Kohtutäituru hinnangul saab võlgniku poolt õe korteris elamise õigust hinnata võlgniku sissetuleku hulka väärtusega 200 eurot kuus. Sellisel juhul ületaks võlgniku kogusissetulek mitteametava miinimumi ning töövõimetoetuse arestimine oleks õigustatud. Kohus kohtutäituri käsitlemisega ei nõustunud. Võlgnik oli selgitanud, et ei kasuta korterit täiesti tasuta, vaid maksab võimalusel kommunaalmaksete eest ning samuti õele väikest üüri ja nende kulutuste tarbeks on igal kuul välja võtnud 50 eurot sularahas. Võlgniku pangakonto väljavõttelt nähtub tõepoolest, et võlgnik on tasunud regulaarselt internetiteenuse eest ning iga kuu alguses, enamasti viienda-kuuenda kuupäeva paiku, võtnud välja sularahas 50 eurot. Arvestades sularaha väljavõtmise regulaarsust, luges kohus võlgniku selgitused nimetatud summa eest osaliselt õele üüri ja kommunaalteenuste eest maksmiseks eluliselt usutavaks. Ehkki nimetatud summa jääb tõenäoliselt oluliselt all keskmist üürihinda, ei pea kohus põhjendatuks arvestada ülejäänud osas korteris elamist võlgniku sissetuleku hulka. TMS § 130 lg 1¹ kohaselt sissetulekuks loetakse eelkõige võlgniku töötasu või muud sellesarnast tasu, päevaraha, konkurentsist hoidumise tasu, intellektuaalse omandi üleandmisest või kasutada andmisest saadavat tasu, pensioni, dividende ning kaupa, teenust, loonustasu või rahaliselt hinnatavat soodustust, mida isik on saanud seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega. Seega võimaldab nimetatud säte muud regulaarselt saadavad hüved võlgniku sissetulekute hulka lugeda üksnes juhul, kui need saadakse seoses töösuhte või sellele sarnase suhtega või pikaajalise lepingulise suhtega. Kohtu hinnangul, seda, kui õde lubab puudega vennal väikese tasu eest elada oma korteris, ei saa lugeda TMS § 130 lg 1¹ kohaldamisalasse. Õe ja venna vahel on lähedane sugulussuhe, mistõttu

on turuhinnast soodsamatel tingimustel lepingute sõlmimine ja üksteise toetamine tavapärase ja kooskõlas enamike inimeste moraalsete vaadete ja töekspidamistega. Seda eriti juhul, kui ühel neist on tervises seisundist tulenevalt suurem abivajadus. Kohus jõudis järeldusele, et sellised kokkulepped on pigem võrreldavad näiteks annetustega.

Kohus märkis, et kohtutäituri väited selle kohta, et kui võlgnik on osaliselt teiste isikute ülalpidamisel, on ta enda eluvajadused väiksemad, ei ole praegu põhjendatud. Kohtutäituri viidatud Riigikohtu lahend puudutab kinnipeetavaid, kelle toidu-, eluaseme-, riietuse- ja tervishoiukulud katab kinnipidamisasutuses viibimise ajal riik ning kes ei vaja seetõttu oma eluliste esmavajaduste rahuldamiseks täiendavat sissetulekut. Üksnes turuhinnast soodsamatel tingimustel väikese eluaseme kasutada saamine ei ole võrreldav kinnipeetavatele osutatava täieliku riikliku ülalpidamisega.

17. Tsviillasjas 2-17-4194 analüüsis Tartu Maakohus kas kolmanda isiku sõiduki kasutamise õigust saab lugeda rahaliselt hinnatavaks hüveks ning arvestada sellega võlgniku sissetuleku arestimisel.

Vastavalt kohtu selgitustele on võlgniku sissetulekuks TMS § 130 lg 1¹ kohaselt mh igasugune rahaliselt hinnatav soodustus, mida võlgnik on saanud seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega. Kui võlgnik saab sissetulekut varjatult, saab varjatud sissetuleku osa TMS § 130 lg 1³ kohaselt võlgniku avalike sissetulekute arestimisel, arvesse võtta. Samas ei saa sissetuleku suuruse hindamine olla kohtutäituri suvaotsustus, vaid selleks tuleb välja selgitada, milliseid konkreetseid rahaliselt hinnatavaid soodustusi sai võlgnik sõiduautode, paadiveoki, haagiselamu ja väikelaeva kasutamise võimaluse tõttu.

Kohtu hinnangul ei olnud kohtutäitur välja toonud, milline on võlgniku suhe sõiduautode, paadiveoki, haagiselamu omanikest ettevõtetega. Kohus selgitas, et selleks, et vara kasutusse andmist saaks lugeda avaldaja sissetulekuks, peaks kasutamine olema seotud avaldaja isikliku kasutusega, mitte tööga. Kohtu hinnangul ei olnud kohtutäitur toonud välja ühtegi asjaolu ega esitanud ühtegi tõendit, millest saaks järeldada, et avaldajale oleks sõiduauto ja haagiselamu antud isiklikuks kasutamiseks. Küll sai kohtu hinnangul järeldada, et avaldaja isiklikku kasutusse on antud väikelaev. Väikelaev kuulub registri järgi avaldaja tööandjale XXX. Samas ei ole väikelaeva omamine kuidagi seotud XXX majandustegevusega, milleks on metsa töötlemine. Nimetatud asjaolu koostoimes sellega, et avaldaja oli registri järgi väikelaeva ainus kasutaja ja avaldaja harrastab jetisporti, annab alust järeldada, et tööandja on andnud avaldajale väikelaeva kasutada isiklikuks otstarbeks. Seega sai kohtu hinnangul lugeda väikelaeva kasutusvõimalust avaldaja sissetulekuks TMS § 130 lg 1¹ mõttes.

Põhjendamatu täitemenetlus

1. Tsviillasjas 2-18-3308 analüüsis Harju Maakohus hüpoteegiga tagatud nõude sundtäitmise algatamise lubatavust olukorras, kus panditud vara puhul on tegemist abikaasade ühisvaraga, üks abikaasa on surnud ning on välja kuulutatud surnud abikaasa pärandvara pankrot.

Kohus selgitas, et olukorras, kus abikaasade solidaarkohustuse täitmise tagamiseks on abikaasade ühismandis olevale kinnisasjale seatud võlausaldaja kasuks hüpoteek ning hüpoteegi seadmise lepingus on kokku lepitud kinnisasja omaniku kohustuses alluda hüpoteegiga tagatud nõude rahuldamiseks kohesele sundtäitmisele, saab võlausaldaja alustada nimetatud kokkuleppe kui täitedokumendi (TMS § 2 lg 1 p 19) alusel täitemenetlust. Võlausaldajal on selline õigus ka siis, kui kohus on välja kuulutanud ühe abikaasa pankroti, sest selline solidaarkohustus täidetakse abikaasade ühisvara arvel (vt ka Riigikohtu 21.05.2014 otsus tsviillasjas nr 3-2-1-38-14, p 16).

Kohus oli seisukohal, et tulenevalt AÕS § 325 lg-st 1 ja 352 lg-st 1 ning TMS § 2 lg 1 p-st 19 ei kohaldu PankrS § 44 lõikes 1 sätestatud pankrotivõlgniku vastu nõuete esitamise piirang olukorras, kus abikaasade solidaarkohustuse täitmiseks on abikaasade ühismandis olevale kinnisasjale seatud hüpoteek võlausaldaja kasuks. Sellises olukorras on võlausaldaja õigustatud esitama täitmisavalduse nii pankrotivõlgniku kui ka tema abikaasa vastu hüpoteegiga tagatud nõude sundtäitmiseks kinnisasja arvel.

Kohus leidis kokkuvõtvalt, et võlgniku pändvara pankrot ei välista täitemenetluse läbiviimist võlgniku ja tema abikaasa ühisvara hulka kuuluva kinnisasja suhtes, kui kinnisasi kuulub abikaasade ühisomandisse ning kinnisasjale seatud hüpoteek tagab võlgniku ja tema abikaasa solidaarkohustusi. Kohtutäitur peab täitemenetluse alustamise otsustamisel kontrollima täitemenetluse alustamise tingimuste täitmist. Kohus asus seisukohale, et tulenevalt täitemenetluse formaliseerituse põhimõttest pidi kohtutäitur veenduma, et kinnisasi on omandatud abielu kestel ning et hüpoteegiga tagatavad nõuded tulenevad abielu kestel sõlmitud lepingust. Perekonnaseaduse (PKS) § 27 lg 6 sätestab, et varaese loetakse abikaasade ühisvara hulka kuuluvaks seni, kuni ei ole tõendatud selle kuulumine abikaasa lahusvara hulka. Kolmandate isikute suhtes kehtib varaeseme kuulumine abikaasa lahusvara hulka ainult PKS §-s 61 sätestatud järgides.

2. Tsiivilasjas 2-18-9239 arutasid Harju Maakohus ja Tallinna Ringkonnakohus küsimust, kas kohtutäitur saab nõuda pärijalt pändarajalt väljamõistetud kohtutäituri tasu tasumist olukorras, kus tasu nõue ei ole kajastatud pändarava inventuuris.

Harju Maakohus järeldas, et pändarava inventuuri andmetest nähtuvalt on päritavaks kohustuseks tasuda 383,47 eurot puudutatud isikule II. Avaldaja kohustuste suurus on kinnitatud pändarava inventuuris väljatoodud loeteluga ja põhjendatud ei ole pärija kontolt kinni pidada summasid, mille aluseks on pändarava inventuuris kajastamata nõuded. Kuigi kohtutäituri on õigus võtta ametitoimingut eest tasu ja nõuda sellega seotud kulude hüvitamist, piirneb pärija vastutus PärS § 143 lg 1 järgi pändaravaga seotud kohustuste eest pärast inventuuri tegemist pändarava väärtusega.

Tallinna Ringkonnakohus selgitas täiendavalt, et PärS § 139 lg 5 kohaselt koostatakse pärandi inventuuri käigus pändarava nimekiri, kuhu kantakse kõik pärandi avanemise ajal olemasolevad päritavad asjad ning õigused ja kohustused. Ringkonnakohus nõustus maakohuga, et avaldaja kohustused on piiratud pändarava inventuuris väljatoodud loeteluga (PärS § 143 lg 1). Vaidlust ei ole asjaolu üle, et AAA pändarava nimekiri ei sisaldanud 136,18 euro suurust kohtutäituri tasu nõuet. Kohtu hinnangul, need asjaolud, et AAA ei vaidlustanud kohtutäituri tasu suurust, et inventuuri tegija jättis kohtutäituri tasu ekslikult pändarava nimekirjas kajastamata ja pärija ei esitanud avaldust pankrotivara pankroti väljakuulutamiseks, ei too endaga kaasa pärija vastutust täiendavate kohustuste täitmise eest, mida pändarava nimekirjas ei ole märgitud.

3. Tsiivilasjas 2-18-16951 võttis Tallinna Ringkonnakohus seisukoha vahekohtute lahendite sundtäitmise lubamatuse kohta ning asjakohase õiguskaitsevahendi valiku kohta.

Kohus ei nõustunud kohtutäituri selles, et tulenevalt formaliseerituse põhimõttest ei saa järeldada, et praegusel juhul on täitemenetlus algatatud põhjendamatult täitemenetluse tingimuste täitmata jätmise tõttu (puudus õiguskindlast allikast pärit täitedokument), sest täitemenetluse algatamise ajal oli Eesti alalise vahekohtu otsus TMS § 2 lg 1 p 6 alusel nõuetekohaseks täitedokumendiks. Ringkonnakohus selgitas, et Riigikohtu otsuste puhul on tegemist õiguse tõlgendamise allikaga ning Riigikohtu 20.04.2016 otsuses tsiivilasjas nr 3-2-1-142-15 (p 15) avaldatud seisukohast ei nähtu, et antud tõlgendus kehtiks vaid edasiulatuvalt. Seega saab Riigikohtu praktikast tulenevalt järeldada, et kohtu poolt tunnustamata ja täidetavaks tunnistamata Eestis alalise vahekohtu otsus ei olnud TMS § 2 lg 1 p 6 kohaselt täitedokumendiks ka täitemenetluse alustamisel (vt vrld RKTkm 16.12.2004, 3-2-1-152-04, p 15-16).

Ringkonnakohus ei nõustunud ka kohtutäituri etteheitega, et avaldaja oli valinud vale õiguskaitsevahendi ning täitemenetluse lõpetamise avalduse asemel tulnuks esitada hagi sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks. Vastavalt TMS § 7 lg-le 2 kui kohtutäitur keeldub täitetoimingut tegemast, teeb ta viivitamata keeldumist põhjendava otsuse, milles selgitab ka otsuse peale kaebamise korda. Kohtutäitur toimetab otsuse puudutatud isikule kätte tsiivilkohtumenetluses ettenähtud korras. Seega juhul, kui kohtutäitur keeldub täitemenetluse lõpetamisest, saab täitemenetlusosaline vastava keeldumist põhjendava otsuse TMS § 217 järgse kaebusega kohtus vaidlustada.

4. Tsiivilasjas 2-18-3261 analüüsis Harju Maakohus kas täitemenetluse algatamine ja läbiviimine võib olla välistatud olukorras, kus võlgnik asub kinnipidamisasutuses.

Vastuseks võlgniku väitele, et ta ei ole võimeline vanglast taotlusaluseid nõudeid täitma, märkis maakohus, et seadusest ei tulene erisusi täitemenetluste algatamata jätmise kohta isikute suhtes, kes

viibivad kinnipidamisasutuses või kes on majanduslikult vähe kindlustatud. Kohus leidis, et võlgniku kaebuses väljatoodud väited kinnipidamisasutuses viibimise, regulaarsete sissetulekute puudumise, töö puudus ja rahaliste vahendite puudumine ei anna alust ka täitemenetluse seadustiku (TMS) § 48 kohaselt täitemenetluste lõpetamiseks.

5. Tsiviilasjas 2-18-1391 vastas Harju Maakohus küsimustele selle kohta, kas kohtutäitur peab tema tegevusele esitatud kaebust läbi vaatama ka peale täitemenetluse lõpetamist ning selle kohta kuidas tuleb esitada sundtäitmisele täitedokumentid tulenevaid kõrvalnõudeid.

Harju Maakohus leidis, et kuna kaebus laekus kohtutäiturile tähtaegselt, tuli see sisuliselt läbi vaadata. Kohtutäitur ei saa keelduda tähtaegselt esitatud kaebuse läbivaatamisest vaid põhjendusel, et täitemenetlus on lõpetatud. See on vastuolus seaduse mõttega – seadus sätestab kohtusse pöördumise tähtajad ja ei seo kaebuse esitamist sellega, et täitemenetlus kaebuse täiturile laekumise ajal kestaks.

Ühtlasi ei nõustunud kohus kohtutäituri väitega, et kaebuse läbivaatamise vajadust ei ole, kuivõrd võlgnik ei ole täitemenetluse lõpetamist vaidlustanud. Võlgnik on vaidlustanud täituri tasu (täiendava tasu) - tema etteheited puudutavad nõude suurust täitemenetluses ja kohtutäituri tasu määramist, mille täitur on tema hinnangul määranud valesti. Võlgnikul puudusid etteheited eraldiseisvalt täitemenetluse lõpetamise osas ja seega ei olnud tal kohustust vaidlustada täiendavalt ka täitemenetluse lõpetamist. Maakohus sedastas, et kohtutäiturite üldise praktika kohaselt lahendavad täiturid kaebusi täituri tegevuse peale sisuliselt veel ka peale täitemenetluse lõpetamist, kui kaebus on esitatud TMS § 217 lg-s 1 sätestatud tähtaega järgides. Kohtutäituril on võimalik vajadusel täitemenetlus ennistada, kui see peaks kaebuse lahendamiseiga seonduvalt vajalikuks osutama.

Kohus tuvastas, et sissenõudja pöördus täitemenetluse ajal kohtutäituri poole sooviga saada lisaks algses täitmisavalduses märgitud põhinõudele summas 28 000 eurot ka viiviseid. Muu hulgas küsis sissenõudja, kas ta peab selleks esitama täiendava täitmisavalduse, kuid kohtutäituri büroo töötaja vastusest nähtuvalt leidis kohtutäitur, et viiviste osas on võimalik nõuet täita täiendava täitmisavalduseta. Kohtus nõustus sellega, et täitedokument võis anda sissenõudjale õiguse nõuda lisaks põhinõudele ka viiviseid (pooled selle üle ei vaidle). Samas kohus selgitas ka seda, et mistahes nõudeid on võimalik esitada ka täitemenetluse väliselt ja kui sissenõudja enda algses avalduses märkis, et ta soovib täituri kaudu täita vaid põhinõuet, ei saa kohtutäitur laiendada nõuet hiljem kõrvalnõuetele (nt viivistele).

Harju Maakohus järeldas, et olukorras, kus sissenõudja soovib täitemenetluse käigus enda nõuet suurendada, on korrektne esitada uus täitmisavaldus (ja sissenõudjal on võimalik soovi korral varasema täitemenetlusega ühineda). Sel juhul koostab kohtutäitur täitmisteate ja kohtutäituri tasu otsuse nõude suurendatud osa suhtes. Kui kohtutäitur aktsepteerib nõude suurendamist e-kirja teel, nagu käesoleval juhul (mida kohus korrektseks ei pidanud), tuleb kohtutäituril siiski edastada võlgnikule uus täitmisteade koos uue vabatahtliku täitmise tähtajaga, et võimaldada võlgnikul suurendatud nõue vabatahtlikult tasuda, vältida sissenõude sunniviisilist pööramist võlgniku täiendavale varale ja võimaldada võlgnikul kokku hoida kohtutäituri kuludelt (mis peale vabatahtliku täitmise tähtaega suurenevad). Täiendavate nõuete sissenõudmine ja kohtutäituri tasu suurendamine ülalviidatud tegevusteta ei olnud kohtu hinnangul võimalik ega õiguspärane.

6. Tsiviilasjas 2-17-6871 arutasid Tartu Maakohus ja Tartu Ringkonnakohus kas täitemenetlust tuleb vastavasisulise sissenõudja avalduse alusel viivitamatult lõpetada olukorras kus sissenõudja ei ole veel seadusega sellisteks puhkudeks ettenähtud kohtutäituri tasu tasunud.

Tartu Maakohus nõustus kaebuse esitaja ja sissenõudjaga ning leidis, et TMS § 48 lg 1 p-s 1 sätestatud alus on täitemenetluse lõpetamise kohustuslik alus. Kohtutäituri seaduses ja täitemenetluse seadustikus ei ole sätestatud võimalust jätkata sissenõudja täitemenetluse lõpetamise avalduse alusel menetlust üksnes täituri tasu sissenõudmiseks. Täitemenetluse lõpetamine TMS § 48 lg 1 p 1 alusel ei ole kohtutäituri diskretsioon. Asjas puudus vaidlus ka selle üle, et täituri tasu peab hüvitama sissenõudja. Kohtutäitur on 16. detsembril 2016 teinud sissenõudjalt kohtutäituri tasu väljamõistmise otsuse ning kohtutäituri ja sissenõudja vahel on küll pooleli vaidlus kohtutäituri tasu suuruse üle, kuid mitte tasu maksmise kohustuse üle. TMS § 2 p 16 järgi on kohtutäituri tasu ja täitekulude määramise otsus iseseisev täitedokument, mille täitmiseks saab kohtutäitur vajadusel algatada täitemenetluse.

Tartu Ringkonnakohus möönas, et täitemenetluse seadustikus puudub selge regulatsioon tekkinud olukorra osas. Ringkonnakohus leiab, et täitemenetluse lõpetamise eeldusteks TMS § 48 lg 1 p 1 alusel on TMS § 48 lg 1 p 1 ja KTS § 41 lg 2 koosmõjust tulenevalt sissenõudja poolt täitemenetluse lõpetamise avalduse esitamine ja KTS § 41 lg-s 2 sätestatud ulatuses kohtutäituri tasu maksmine, sest üldreeglina peaks kohtutäituri tasu maksmine toimuma samas täiteasjas. Praegusel juhul on sissenõudja esitanud täitemenetluse lõpetamise avalduse, kuid ei ole tasunud kohtutäituri tasu.

Ringkonnakohus järeldas, et kui kohus peaks tsiviilasjas nr 2-17-1176 sissenõudja kaebuse rahuldama ja kohtutäituri tasuotsuse tühistama, peab kohtutäitur tasu saamiseks tegema uue otsuse. Täitemenetluse lõpetamisel ei ole kohtutäituri enam täitemenetluse puudumise tõttu võimalik uut tasuotsust teha ja kohtutäituri jääb tasu saamata. Sellises olukorras on kohtutäitur jätnud põhjendatult rahuldamata võlgniku taotluse täitemenetluse lõpetamiseks. Ka olukorras, kus tsiviilasjas nr 2-17-1176 kohtutäituri tasu otsust ei tühistata, on põhjendatud täitemenetluse lõpetamata jätmise, kuna sissenõudja kohustus kohtutäituri tasu maksmiseks säilib. Alles siis, kui kohtutäituri tasuotsus on jõustunud ja sissenõudja kohtutäituri tasu siiski ära ei maksa, on põhjendatud kohtutäituri tasuotsuse alusel, mis on iseseisvaks täitedokumentiks TMS § 2 lg 1 p 16 alusel, eraldiseisva täitemenetluse alustamine kohtutäituri tasu sissenõudmiseks.

Ringkonnakohus nõustus kaebajaga selles, et tekkinud olukorras pidanuks kohtutäitur vabastama avaldaja vara aresti alt. TMS § 77 lg 1 kohaselt vabastab kohtutäitur sissenõudja taotlusel ja võlgniku nõusolekul asja arestist, isegi kui muu arestitud vara ei ole küllaldane täitedokumendi täitmiseks. Sissenõudja on esitanud täitemenetluse lõpetamise avalduse, mis hõlmab endas ka vara aresti alt vabastamise taotlust, kuna täitemenetluse lõpetamise tagajärjel tuleb võlgniku vara aresti alt igatahes vabastada.

7. Tsiviilasjas 2-18-12615 arutasid Tartu Maakohus ja Tartu Ringkonnakohus täitedokumendi täitmisele võtmise lubatavust olukorras, kus sama täitedokumendi alusel varasemalt algatatud täitemenetlus on kohtu korraldusel hagi tagamise korras peatatud. Ühtlasi selgitasid kohtud seda, mis aja jooksul saab võlgnik nõuda topelt algatatud täitemenetluse lõpetamist.

Tartu Maakohus nõustus sellega, et üldjuhul ei lasu kohtutäituri kohustust kontrollida, kas sama täitedokumendi alusel on varem sissenõudja kasuks juba täitemenetlus algatatud või läbi viidud. Kui võlgniku ja sissenõudja vahel tekivad nõude osas erimeelsused, on võlgniku õiguskaitsevahendiks TMS § 221 kohane sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi. Samuti on võimalik olukord, kus sama täitedokumendi alusel tulebki alustada mitu erinevat täitemenetlust.

Maakohus leidis, et praegusel juhul on sama täitedokumendi alusel ja samas nõudes alustatud kaks täitemenetlust. Ka sissenõudja kinnitusest tuleneb, et uues täitemenetlus ei nõuta midagi enam kui varasemas täitemenetluses. TMS § 49 lg 2 esimese lause järgi ei piira täitemenetluse lõpetamine sissenõudja õigust pöörduda uuesti kohtutäituri poole, kui täitedokumendist tulenev nõue on tegelikult täitamata. Antud juhul ei olnud aga varasem täiteasi lõpetatud, vaid see on hagi tagamise korras peatatud. Nii kohtutäituri otsusest ja vastusest kui ka sissenõudja vastusest nähtub üheselt, et uus täitemenetlus algatati üksnes seetõttu, et varasem täitemenetlus on tsiviilasjas nr XXX tehtud hagi tagamise määru alusel peatatud ning sissenõudja ja kohtutäituri arvates puudub võimalus saavutada hagi tagamise tühistamine. Maakohus nõustus avaldajaga, et kohtutäitur ei saa hinnata hagi tagamise määru õigsust ja toimet ega seda eirata. Uue täitemenetluse alustamine ei olnud põhjendatud.

Kohus selgitas, et seda, et uut täitemenetlust ei kasutataks varasema täitemenetluse peatatud olekust möödapääsemiseks, on õigus nõuda kogu nn topelt täitemenetluse kestel. Seega on avaldajal praegusel juhul õigus tugineda täitemenetluse põhjendamatule alustamisele ka hilisema menetluse käigus ning täitemenetluse alustamise vaidlustamata jätmisel ei ole määravat tähtsust.

Tartu Ringkonnakohtu hinnangul oli maakohus põhjendatult leidnud, et praegusel juhul TMS § 217 lg 6 ei kohaldu. Kui kohtutäitur on alustanud täitemenetlust varasema täitemenetluse peatatud olekust möödapääsemiseks, on täitemenetluse osalisel õigus nõuda täitemenetluse lõpetamist kogu täitemenetluse kestel, mitte ainult täitemenetluse alustamisel. Sellisel juhul ei ole täitemenetluse alustamise vaidlustamata jätmisel TMS § 217 lg-s 6 sätestatud korras määravat tähtsust.

Samuti nõustus ringkonnakohus sellega, et olukorras, kus varasem täitemenetlus on hagi tagamise korras peatatud, ei ole sissenõudjal uue täitmisavalduse esitamiseks õigust ega kohtutäituril uue täitemenetluse alustamise kohustust. Siinkohal arvestab ringkonnakohus seda, et kohtutäituri menetluses oli ka varasem täitemenetlus, mistõttu oli kohtutäitur selle peatamisest teadlik. Kohtutäituril ega sissenõudjal ei ole õigust hinnata, kelle õiguste kaitseks on hagi tagamise abinõu (täitemenetluse peatamine) kohaldatud. Kohus selgitas, et hagi tagamine kaotaks oma mõtte, kui hagi tagamise korras peatatud täitemenetlusele vaatamata oleks sissenõudjal õigus alustada uus täitemenetlus sama nõude täitmiseks.

8. Tsiviilasjas 2-18-18103 analüüsis Tartu Ringkonnakohus perioodilise elatise sundtäitmise võimalikkust.

Kohus otsustas, et juhul kui võlgnevus on tasutud enne täitmisteate kättesaamist, siis üldjuhul tuleb täitemenetlus lõpetada kohtutäituri otsusega. Kui kohtutäiturile on esitatud nii perioodilise elatise sissenõudmise nõue kui ka võlgnevuse nõue, mis on aga tasutud enne täitmisteate kättesaamist, ei ole ringkonnakohtu hinnangul üldjuhul põhjendatud kohtutäituri tasu nõue tulevikku suunatud perioodilise elatise sissenõudmise eest. Tegemist ei ole olukorraga, mis oleks võrdsustatav sellega, kui võlgnik eeldatavasti elatist vabatahtlikult ei tasu.

Kohus selgitas, et kohtutäituri menetluse alustamise tasu on tulevikku suunatud perioodiliste nõuete puhul õigustatud kohtutäituri poolsete eelduslike pikemaajaliste toimingute korral. Praegusel juhul tasus võlgnik võlgnevuse enne täitmisteate kättesaamist. Seega tuli täitemenetlus lõpetada elatise võlgnevuse nõudes. Ringkonnakohtu hinnangul hõlmab see ka tulevikku suunatud elatise perioodiliste maksete nõuet. Vastupidine seisukoht viiks tulemuseni, kus kohustatud isik ei saagi vaatamata kohustuse täitmisele gineda KTS § 41 lõikele 1.

Kohtu hinnangul, ei tulene täitemenetluse seadustikust, et täitemenetluse saaks algatada üksnes tulevikku suunatud nõuete osas. Kaudselt kinnitab seda ka TMS § 19 lg 1, mille kohaselt kui täitedokument sisaldava nõude sissenõutavaks muutumine sõltub tähtaja möödumisest või tähtpäeva või tingimusi saabumisest, võib täitetoimingutega alustada pärast selle tähtaja lõppemisest või tähtpäeva või tingimuse saabumist. Sellist võimalust elatise nõuete puhul, mis annaks võimaluse põhjendatud kahtluse korral (võlgnik on juba kasvõi ühe osa tasumisega viivituses), tulevikus sissenõuetavate nõuete puhul võlgniku sissetuleku pantimiseks, täitemenetluse seadustik otseselt ette ei näe. Sellest võib järeldada, et seadusandja ei ole soovinud lubada täitemenetluses toimingute tegemist selliste nõuete osas, mis ei ole sissenõutavaks muutunud.

Kohus mõõnas, et iseenesest näeb TMS § 23 lg 4⁵ ette, et kui täitedokument sisaldab nõudeid, mis muutuvad sissenõutavaks tulevikus, märgib sissenõudja, kas ta soovib nende nõuete täitmist samas täitemenetluses. Kui sissenõudja on andnud täitmisele tulevikus sissenõutavaks muutuvad nõuded, kohustub ta viivitamata teavitama kohtutäiturit, kui võlgnik täidab need nõuded otse sissenõudjale. Viimane ei tähenda aga kohtu hinnangul seda, et täitur võiks alustada täitetoimingutega enne nõude sissenõutavaks muutumist.

Ringkonnakohtu hinnangul ei mõjuta seda järeldust ka maakohtu viidatud KTS § 37 lg-s 2 sätestatu, mille kohaselt arvestatakse elatusraha sissenõudmise eest makstav põhitasu KTS § 35 alusel sissenõutavaks muutunud elatusraha võlgnevuse summalt. Kui võlgnik tasub elatusraha osaliselt, võtab kohtutäitur tasu võrdeliselt sissenõutud summaga. Põhitasu ei arvestata, kui võlgnik maksab elatusraha maksed enne nende sissenõutavaks muutumist. Eelneva tõttu asus ringkonnakohus seisukohale, et täitemenetluses ei saa pöörata sissenõuet sellistele nõuetele, mis ei ole veel sissenõutavaks muutunud.

9. Tsiviilasjas 2-17-10768 analüüsis Viru Maakohus võlgniku võlgade ümberkujundamise mõju olukorras, kus kohtutäitur jätkas täitemenetlusega ümberkujundamiskavas mainimata menetluse tasude suhtes.

Kohus selgitas, et VÕVS § 29 lg 4 sätestab, et kohtu kinnitatud ümberkujundamiskava on täitedokument sellega ümberkujundatud nõude suhtes. Kui ümberkujundamiskavas on ette nähtud kohustuse täitmise tähtaja pikendamine, ei saa ümberkujundamiskavas nimetatud tähtaja jooksul nõuet maksta panna. VÕVS § 31 lg 2 sõnastusest tuleneb, et ümberkujundamiskava kinnitamisel jätkatakse täitemenetlusi ja kohtumenetlusi nende nõuete suhtes, mille kohta ümberkujundamiskava ei kehti (ümber kujundamata

jäetud nõuded). VÕVS § 20 lg 3 sätestatud täitemenetluse peatamise õigus tähendab seda, et kui kohus ei ole juba varem võlgniku kaitseks peatanud täitemenetlust (VÕVS § 15 lg 4), siis võib kohus seda teha avalduse menetlusse võtmisel. Kui asuda teistsugusele seisukohale (st et paralleelselt võlgade ümberkujundamise menetlusega toimuksid ka täitemenetlused), ei kannaks võlgade ümberkujundamise menetlus oma eesmärki.

10. Tsiviilasjas 2-17-3985 jõudis Tartu Ringkonnakohus järeldusele, et TMS § 33 lg 4 alusel tuleb samast täitedokumendist tuleneva mitme nõude puhul algatada üks täitemenetlus ka olukorras, kus nõuded kuuluvad erinevatele sissenõudjatele.

Ringkonnakohtu hinnangul ei reguleeri TMS § 33 lg 4 üksnes sellist olukorda, kus ühest täitedokumendist tuleb mitu nõuet, mis kuuluvad kõik ühele isikule, vaid on kohaldatav ka juhul, kus ühe täitedokumendiga on mitme alaealise lapse kasuks, kellel on üks seaduslik esindaja, välja mõistetud elatis. Ringkonnakohtu hinnangul ei ole põhjendatud kahe eraldi täiteasja alustamine olukorras, kus täiteasjade aluseks on üks ja sama täitedokument, millest tulenevad rahalised nõuded on sisult samad ja mille täitmine toimub samal viisil sama võlgniku suhtes. Selline lahendus ei teeni ei võlgniku ega sissenõudjate huve, vaid on üksnes kohtutäituri huvides. Võlgniku jaoks toob see kaasa menetluse alustamise tasu mitmekordse maksmise ning võib kaasa tuua ka kohtutäituri põhitasu suurenemise võrreldes olukorraga, kui nõuete osas avatakse üks täitetoimik ja nõuded summeeritakse. Kui võlgnik peab tasuma suuremas summas kohtutäituri tasusid, laekub sissenõudjatele vähem raha elatise võlgnevuse katteks.

Vara arest või müük

1. Tsiviilasjas 2-17-15013 analüüsis Harju Maakohus arestitud vara müügikuulutuse avaldamist mitmes kinnisvaraportaalis korraga.

Kohus selgitas, et kohtutäitur ei saa ilma võlgniku või sissenõudja soovita avaldada kinnisasja müügikuulutust mõnes väljaandes ning hiljem esitada nõude võlgnikule kuulutuse avaldamisel tekkinud kulutuste eest. Seega, kui avaldajad taotlesid kinnisasja müügikuulutuse avaldamist portaalides city24, kv.ee ja Sotheby's, siis peavad avaldajad kandma ka kulu, mis sellega tekib.

Kohus tuvastas, et vara ei ole suudetud võõrandada ligikaudu 5 aasta jooksul ning enampakkumised on korduvalt nurjunud. Kohus oli seisukohal, et kuna kinnisasja vastu ei ole tuntud huvi niivõrd pika aja jooksul, siis on ebamõistlik kohtutäituri enda initsiatiivil dubleerida kuulutusi kõikidesse (või vähemalt lisaks ühte) kinnisvaraportaalidesse. Kohtutäitur ei ole kohustatud ilma avaldajate taotluse ja taotletava kulu hüvitamiseta lisama erinevatesse portaalidesse kinnisvara müügikuulutust. Seda eelkõige ka põhjusel, et selline tegevus tekitaks avaldajatele täitemenetluses ülemäära liigse kulu. Kohus asus seisukohale, et mitme kuulutuse avaldamine ühe enampakkumise objekti kohta ei tekita potentsiaalsetes ostjates rohkem ostuhuvi ega muuda pakutavat kinnisvara ka kuidagi atraktiivsemaks.

2. Tsiviilasjas 2-17-2979 otsustas Tallinna Ringkonnakohus selle üle, kas TMS § 66 lg 1 p 5 välistab tulirelvade arestimist juhul kui võlgnik on laskeinstruktor.

Kohus asus seisukohale, et ainuüksi laskeinstruktori litsents ja kehtiv tööleping, ei anna alust lugeda võlgnikule kuuluvad relvaregistrisse kantud relvad mitteaestitavateks vallasasjadeks TMS § 66 lg 1 p 5 tähenduses. Kohus nõustus kohtutäituri selles, et eelviidatud sätte kohaselt ei kuulu arestimisele füüsilise isiku majandus- või kutsetegevuse või töö- või teenistussuhte jätkamiseks hädavajalikud esemed, mitte uute töö- või teenistussuhete loomiseks hädavajalikud esemed. Seega kaitseb nimetatud sätte majandus- või kutsetegevuse või töö- või teenistussuhte jätkamise võimalust, mitte ei kaitse uue töö- või teenistussuhte loomiseks vajalike vahendite äravõtmise eest. Vastupidise käsitluse korral annaks TMS § 66 lg 1 p 5 võlgnikule võimaluse töö- või teenistussuhtesse astumise läbi vältida selliste vallasasjade realiseerimist täitemenetluses, mis ei olnud vara arestimise ajal võlgnikule töö- või teenistussuhte jätkamiseks vajalikud. Kohus järeldas, et nimetatu ei oleks kooskõlas sätte mõtte ega

eesmärgiga ning takistaks ebamõistlikult täitedokumentidest tuleneva sissenõudja nõude rahuldamist. Kohus asus seisukohale, et sätte eesmärgiks ei saa pidada olukorra tekitamist, kus täitemenetluses täidetava nõude rahuldamine võlgnikule kuuluva ja arestitud vara arvelt ei ole võimalik põhjusel, et võlgnik asub töö- või teenistussuhtesse, mis eeldab vastava vara kasutamist.

3. Tsiviilasjas 2-17-11408 arutas Tallinna Ringkonnakohus küsimust, kas on põhjendatud enampakkumise tagatisraha ostjale mittetagastamine ostusumma mittetasumise ja seetõttu ka enampakkumise nurjumise puhul olukorras, kus nurjumine toimus täituripoolse kohustuste rikkumise tõttu.

Kohtu hinnangul nähtus asja materjalidest, et enampakkumise toimumise ajaks oli täitmisavalduse esitanud ainult sissenõudja, Kaebaja ei olnud seda teinud. Täitedokumentidiks oli kohtumäärus, mis kinnitas sissenõudja ja avaldaja vahel sõlmitud kompromissi pärandvara jagamiseks. Kohus selgitas, et kohtutäituri vahendusel ühisvara jagamiseks või kaasomandi lõpetamiseks toimuva avaliku enampakkumise läbiviimiseks sama ühisvaras või kaasomandi oleva asja suhtes saab alustada vaid ühe täitemenetluse. Hilisema avalduse alusel saab teine kaasomanik (ühisomanik) esmalt alustatud täitemenetlusega ühineda. Sellises menetluses on kumbki ühisomanik (kaasomanik) samal ajal nii sissenõudja kui ka võlgnik (Riigikohtu otsus nr 3-2-1-14-17, p 36.3).

Kohus järeldas, et enampakkumise toimumise ajal ei olnud avaldaja sissenõudjaks, vaid võlgnikuks, sest ta ei olnud täitmisavaldust esitanud. Samas aga täitedokumentidiks olevast kohtumäärusest nähtub selgelt, et korteriomandi võõrandamisest saadav tulek (maha on arvestatud kõik müügiga seotud kulud ja on täidetud kõik korteriomandil lasuvad kohustused) jagatakse sissenõudja ja võlgniku vahel võrdselt, s.o kummalegi 50% (määruse resolutsiooni p 4). Seega pidi täitedokumentidest kohtutäitur aru saama, et sissenõudjale võlgnetavaks summaks on 50% tulemist, millest on maha arvatud kõik müügiga seotud kulud ja on täidetud kõik korteriomandil lasuvad kohustused. Kuigi avaldaja osales enampakkumisel võlgniku positsioonis, pidi ta siiski TMS § 93 lg 2 ja § 95 lg 2 alusel tasuma ostuhinnana vaid võlasumma (s.o 50% ostuhinnast, müügiga seotud kuludest ning korteriomandil lasuvatest kohustustest), mitte aga täieliku ostuhinna. Seetõttu oli kohtutäitur ebaõigesti nõudnud e-kirjas avaldajale tasumata ostuhinna summas 37 450 eurot, tasumist. Selline kohtutäituri käitumine on tinginud selle, et avaldaja ei tasunud ostuhinda (ka mitte summas, millises ta ise leidis, et peab tasuma) ning tõi kaasa enampakkumise nurjunuks kuulutamise.

Ringkonnakohus nõustus maakohtu seisukohaga, et kuna avaldaja ei ole tähtaegselt enampakkumise ostuhinda tasunud, siis koostas kohtutäitur 02.06.2017 formaalselt õigesti TMS § 99 lg 1 p 3 alusel enampakkumise nurjunuks kuulutamise akti, kuid samas ei nõustu ringkonnakohus avaldaja poolt tasutud tagatisraha arvamisega TMS § 100 lg 4 teise lause alusel koja eelarve ühisossa.

Ringkonnakohus osundas, et TMS § 8 kohaselt on kohtutäitur kohustatud viivitamata tarvitusele võtma kõik seadusega lubatud abinõud täitedokumendi täitmiseks, koguma täitemenetluseks vajalikku teavet ning selgitama täitemenetluse osalistele nende õigusi ja kohustusi. Antud juhul on kohtutäitur jätnud täitmata TMS §-st 8 tulenevad kohustused ning seetõttu nõudnud avaldajalt enampakkumisel alusetult kogu ostuhinna tasumist, mistõttu avaldaja ei tasunud üldse ostuhinda. Lõppkokkuvõttes otsustas kohus, et kuna enampakkumise nurjumise on põhjendanud kohtutäituri käitumine (täituripoolne kohustuste rikkumine), siis on hea usu põhimõtte vastane avaldaja poolt tasutud tagatisraha mittetagastamine ning selle arvamine koja eelarve ühisossa.

Kohtutäituri tasud

1. Tsiviilasjas 2-17-2241 arutasid Harju Maakohus ja Tallinna Ringkonnakohus kas pärandvara inventuuri menetluses saaks taotlejalt nõuda menetluse alustamise tasu.

Harju Maakohus selgitas, et KTS ei reguleeri eraldi menetluse alustamise tasu määra. Täitemenetluse alustamise tasu on KTS §-s 34 sätestatud kindla suurusega, 15,97 eurot (kuni 31.12.2016.a kehtinud redaktsioon). Kohtutäituri seaduse eelnõu (462 SE) seletuskirja kohaselt on menetluse alustamise tasu eraldi tasu liik võrreldes täitemenetluse alustamise tasuga. Seega seadusandja hinnangul saab kohtutäitur lisaks täitemenetluse alustamise tasule nõuda ka muude ametitoimingute puhul menetluse

alustamise eest tasu. Kuna KTS-s puudub regulatsioon, milline on menetluse alustamise tasu, siis peab lähtuma täitemenetluse alustamise tasust, milleks on (kuni 31.12.2016.a kehtinud redaktsiooni puhul) 15,97 eurot. KTS § 32 lg 3 kohaselt lisandub kohtutäituri tasule käibemaks. Kohus on seisukohal, et kuni 31.12.2016.a kehtinud redaktsiooni puhul saab kasutada analoogiat ning menetluse alustamise tasu saab määrata täitemenetluse alustamise tasu sätte järgi. Menetluse alustamise tasu on suunatud menetluse alustamiseks tehtud esmaste, otseste kulutuste katmisele. Kohtutäiturimäärustiku §-st 26¹ tuleneb kohtutäituri kohustus avada inventuuriotsuse alusel toimik, millega täitur alustab menetlust. Eeltoodust tulenevalt on kohtutäitur teinud esmased kulutused menetluse alustamiseks. Seega, kohus oli seisukohal, et seadus ei välista kohtutäituri õigust nõuda ametitoimingu tegemise (pärandvara inventuuri tegemise) eest menetluse alustamise tasu. Kohtu hinnangul peab kasutama menetluse alustamise tasu määramisel analoogiat, kui seadus ei kehtesta menetluse alustamise tasule eraldi tasumäära.

Tallinna Ringkonnakohus Harju Maakohtuga ei nõustunud. Ringkonnakohus selgitas, et nii PS §-st 32 kui ka §-st 113 tuleneb, et omandiõiguse piiranguks olevad avalik-õiguslikud rahalised kohustused tuleb sätestada seadusega. Pärandvara inventuuri alustamise tasu ei kuulu kohtutäituri seaduse tekstis täitemenetluse alustamise tasu rakendusala ning antud juhul ei ole analoogia lubatav. Ringkonnakohus asus seisukohale, et kuigi iseenesest oli maakohus õigesti märkinud, et vastavalt kohtutäiturimäärustiku §-ile 26¹ avatakse pärandi inventuuri määramise otsuse alusel toimik, ei ole õigustatud analoogia argumendi kasutamine põhjendades seda menetluse alustamise tasu eesmärgiga katta kohtutäiturile esmased, otsesed kulutused, mis seoses menetluse alustamisega tehakse. Ringkonnakohus asus seisukohale, et tulenevalt sellest, et kohtutäituri tasu sh menetluse alustamise tasu tuleb sätestada seadusega, ei ole võimalik samastada pärandvara inventuuri alustamiseks tehtavaid kulusid KTS § 34 sätestatud täitemenetluse alustamise tasuga, kus nimetatud tasu sõltub nõude summast ja/või kulutustest, mida tehakse täitmisteate võlgnikule kättetoimetamiseks.

2. Tsviilasjas 2-17-3120 analüüsisid Harju Maakohus ja Tallinna Ringkonnakohus seda, kas sundtäitmiseiga ühinenud kohtutäitur saab vaidlustada kohtutäituri tasu väljamõistmist võlgnikult menetluses kus toimub vara sundmüük.

Harju Maakohus leidis, et avaldajal puudub õigustatud huvi kaebuse esitamiseks. Nimelt TsMS § 3 lg 1 järgi kohus menetleb tsviilasja, kui isik pöördub seaduses sätestatud korras kohtusse oma eeldatava ja seadusega kaitstud õiguse või huvi kaitseks. Seega avaldaja peab kohtusse pöörduma oma eeldatava ja seadusega kaitstud õiguse või huvi kaitseks. Avaldaja leidis, et kohtutäituri tasu korduv väljamõistmine koormab ebamõistlikult võlgnikku, st avaldaja on kaebuse esitanud võlgniku huvide kaitseks, mitte avaldaja enda huvide kaitseks. TMS § 149 lg 1 kohaselt, kui kinnisasjale sissenõude pööramise avaldus esitatakse pärast kinnisasja arestimist teise sissenõudja kasuks, teeb kohtutäitur otsuse lubada avalduse esitajal osaleda menetluses. Kohus selgitas, et otsus lubada avalduse esitajal osaleda menetluses on menetlusökonomias lähtuv menetlustehniline toiming, see ei muuda kohtutäituri täitemenetluse osalise esindajaks. TMS § 3 lg 1 kohaselt kohtutäituri korraldavad täitedokumentide täitmist, mitte ei ole täitemenetluse osaliste esindajateks. Kohus mõõnis, et kohtutäituri tasu korduv väljamõistmine koormab ebamõistlikult võlgnikku, kuid avaldaja kaebusest ei nähtu, kuidas rikuvad 05.01.2017 ja 17.02.2017 otsused avaldaja enda õigust või huvi. Võlgnik oma õiguste kaitseks kohtule teadaolevalt kaebust esitanud ei ole.

Tallinna Ringkonnakohus kinnitas, et avaldaja ei ole pöördunud kohtusse oma eeldatava ja seadusega kaitstud õiguse või huvi kaitseks (TsMS § 3 lg 1). Ringkonnakohus selgitas, et kohtutäitur peab täitemenetlust läbi viies TMS-s sätestatud juhindudes kaitsma nii sissenõudja kui võlgniku õigustatud huve, kuid see ei tee kohtutäituri täitemenetluses sissenõudja ega võlgniku esindajat (RKTKm 3-2-1-19-17 p 16) ega anna talle eraldi kaebeõigust. Kuna avaldajal puudub kaebeõigus, siis ei ole asjakohased kaebaja väited selle kohta, et maakohus ei võtnud seisukohta avaldaja väite osas, mille kohaselt ei taganud puudutatud isik võlgnikule võimalust tasuda põhitasu pooltes ulatuses vabatahtliku täitmise tähtaja jooksul. Selliseid vastuväiteid saab esitada ainult võlgnik.

3. Tsviilasjas 2-17-5542 arutas Tallinna Ringkonnakohus milline võib olla kohtutäituri tasu suurus täitmata varalise karistuse asemel asenduskaristuse määramisel ja seda, kes peab seda tasu maksuma.

Kohus selgitas, et seaduses puudub selge regulatsioon selles osas, kas ja kui suur on kohtutäituri tasu, kui sundtäitmise käigus kohtutäituri otsese tegevuse tulemusel rahalist nõuet ei täideta või ei täideta

osaliselt. Ringkonnakohtu hinnangul oli maakohus asjakohaselt viidanud Riigikohtu seisukohale, et võlgnikult ei tohi juhtudel, mil nõude täitmine toimub osaliselt väljaspool täitemenetlust, nõuda kohtutäituri põhitasu üle 50% täismäärast. Tasu tohib nõuda proportsionaalselt tehtud täitetoimingute hulga ja mahuga. Mida suurem osa võlast sisse nõutakse, seda suuremat tasu on kohtutäituri õigus saada. Tasu proportsionaalsuse põhimõttega sarnaselt, ülekantuna täitetoimingute hulgale ja mahule tähendab see, et mida rohkem ja mahukaid täitetoiminguid on kohtutäitur teinud, seda suuremat tasu võib kohtutäitur võlgnikult nõuda (Riigikohtu 13.10.2009.a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-88-09, p 10).

Ringkonnakohtu hinnangul oli eeltoodud seisukoht kohaldatav ka praeguses asjas. Kolleegiumi arvates oli kohtutäitur iseenesest õigesti põhitasu määramisel lähtunud põhimõttest, et sissenõudud summa osas kohaldub KTS § 32 lg 5 ja ülejäänud osas tuleb teha diskretsiooniotsus. Kohtutäitur on antud juhul pidanud vangistusega asendatud summalt põhjendatud põhitasuks 50% täismäärast ehk maksimaalses ulatuses, arvestades Riigikohtu selgitusi selles küsimuses. Kohus selgitas, et kohtutäitur pidi oma otsuses näitama kohtulikult kontrollitaval viisil need erandlikud asjaolud, mis konkreetsetes täiteasjas andnuks talle aluse nõuda tasu vangistusega asendatud summalt 50% määras. Antud konkreetse kaasuse puhul ei tuvastanud ringkonnakohus selliseid erandlikke asjaolusid, mis võiksid olla aluseks, et mõista välja kohtutäituri tasu ka vangistusega asendatud summalt.

4. Tsiviilasjas 2-17-13000 analüüsis Tallinna Ringkonnakohus kas juhul kui sissenõudja esitab kohtutäiturile avalduse täitemenetluse peatamiseks, saaks kohtutäitur jätkata täitemenetlust täitekulude sissenõudmiseks ning teha nende sissenõudmiseks täitetoiminguid.

Kohus ei nõustunud kohtutäituri seisukohaga, et täitemenetluse peatamine on võimalik osaliselt viisil, et seda ei peatata kohtutäituri tasu sissenõudmise osas ja ta võis seetõttu teha täitetoiminguid. Kohus selgitas, et täitemenetluse peatamist ja selle tagajärgi reguleerib TMS § 47, mis ei võimalda kohtutäituri täitemenetluse osalist peatamist viisil, et kohtutäituri tasu osas täitemenetlus ei peatu. Kuigi täitemenetluses on kohtutäituri õigus saada menetluse alustamise tasu täismääras ja see ei sõltu asjaolust, kas võlgnik tasub võlgnevuse otse sissenõudjale, on see teisiti menetluse põhitasuga, mille suurus võib sõltuda sellest, kas võlgnik tasub võlgnevuse otse sissenõudjale ja kas selle tasumine sõltub kohtutäituri tehtud menetlustoimingutest. Lisaks võib kohtutäituri tasu osas menetluse peatamata jätmise tuua endaga kaasa ebaproportsionaalseid täitetoimingute kulusid nagu see on juhtunud käesolevas asjas. Kohus jõudis järeldusele, et kohtutäitur ei võinud teha täitetoiminguid täitemenetluse alustamise tasu sissenõudmiseks, sest sissenõudja avalduse alusel täitemenetluse peatumisel tuleb lugeda peatunuks menetlus ja kohtutäituri tasu nõude osas.

Ringkonnakohus kommenteeris veel täitekulude suhtes seda, et iga täitetoimikut peetakse vastava täiteasja kohta eraldi ning mitme täiteasja täitekulud ei saa kanda ühe täiteasja arvele. Põhjendatud on samade sissenõudjate ja võlgnike vahel olevaid kulusid ühildada nende minimaliseerimise eesmärgil, kuid need kulutused peavad olema nähtavad igas täitetoimikus ja jaotuma proportsionaalselt täiteasjade vahel. Samuti peab täitekulude väljamõistmise otsusest olema üheselt arusaadav, millise täiteasja raames antud kulu on tekkinud.

Aegunud nõuded

Tsiviilasjas 2-18-2876 täpsustas Pärnu Maakohus väärteo asjas tehtud kohtuotsuse alusel või kohtuvälise menetleja otsuse alusel määratud rahatrahvi sissenõudes täitmise lõpetamist aegumise tõttu.

Kohus selgitas, et täitemenetluse seadustiku (TMS) § 202 lg 1 kohaselt kohtutäitur lõpetab täitemenetluse väärteo asjas tehtud kohtuotsuse alusel või kohtuvälise menetleja otsuse alusel määratud rahatrahvi sissenõudes täitmise aegumise tõttu, kui rahatrahvi ei ole sisse nõutud karistusseadustiku §-s 82 sätestatud tähtaja jooksul. Seega aegumise kohaldamiseks ei tule võlgnikul mitte esitada avaldust, vaid kohtutäitur omal initsiatiivil kohaldab aegumist. Antud seisukohta toetab kohtu arvates ka TMS § 48, milline ei näe ette täitemenetluse lõpetamist võlgniku avalduse alusel.

Lisaks selgitas maakohus, et karistusseadustiku § 82 lg 2 p 1 kohaselt otsuse täitmise aegumine peatub ajaks, mil isik hoidub kõrvale talle kohaldatud karistuse kandmisest või tasumisest. Maakohus märkis,

et Riigikohtu halduskolleegium on 16.02.2004 haldusasjas nr 3-3-1-5-04 leidnud, et rahatrahvi tasumisest kõrvalehoidumine ei saa seisneda üksnes trahvisumma vabatahtlikult mittetasumises, vaid selle all tuleb mõista süüdlase aktiivset tegevust, mis teeb võimatuks kohtutäituril Täitemenetluse seadustikus sätestatud meetmeid kasutades täita kohtu- või kohtuvälise menetleja otsust.

Suhtluskorra täitmine

1. Tsiviilasjas 2-17-2663 selgitas Harju Maakohus sunniraha määramise hoiatuse ning sunniraha määramise otsuse vormistamist ning põhjendamist.

Kohtu järelduste kohaselt ilmnes asja materjalidest ja menetlusosaliste seisukohtadest, et kohtutäitur oli teinud sunniraha hoiatused ja sunniraha määramise otsused sisuliselt ühes dokumendis. Seda, et asjas oleks tehtud kohased ja põhjendatud sunniraha määramise otsused, asja materjalidest ei nähtu. Kohus teostas kohtutäituri ärakuulamise telefoni teel, et välja selgitada, kas kohtutäitur käsitleb enda poolt koostatud dokumente nimega „Otsus kohustuse täitmiseks ja sunniraha rakendamise hoiatus“ ainult hoiatusena või ka sunniraha määramise otsusena. Kohtutäitur AAA abi BBB selgitas kohtule, et täituri hinnangul on hoiatus sunniraha kohaldamiseks võlgnikule tehtud juba täitmisteates ning „Otsust kohustuse täitmiseks ja sunniraha rakendamise hoiatust“ on kohtutäitur käsitlenud ikkagi sunniraha määramise otsusena.

Maakohus jõudis järeldusele, et kohtutäituri otsuse kujunemine ei ole sunniraha määramisel jälgitav-sellest ei nähtu täituri poolt tuvastatud asjaolud hoiatuses märgitud kohustuse rikkumise osas (sh rikkumise aset leidmine ja selle põhjused) ega ka see, millest lähtuvalt on kohtutäitur otsustanud määrata sunniraha just sellises suurus. Kohtu hinnangul ei nähtunud asjast, kuidas oli tuvastatud ja dokumenteeritud takistuste tegemine avaldaja poolt. Kohus järeldas, et otsus sunniraha määramise kohta on tehtud etteulatuvalt olukorras, kus kohustuse vabatahtliku täitmise tähtaeg ei ole veel saabunud ja ei ole veel isegi teada, kas võlgnik täidab oma kohustused kohaselt või mitte. Kohus leidis, et võlgnikule peab olema selge, millised on need põhjendused, miks kohtutäitur on otsustanud sunniraha määrata. Samuti peab sunniraha otsusest nähtuma kohtutäituri poolse diskretsiooni teostamine. Kohus asus seisukohale, et üksnes põhjenduste olemasolul on võlgnikul võimalik esitada kaebuses kohtutäiturile nende põhjenduste kohta vastuargumente või esitada sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi sisuliste vastuväidetega.

Kohus leidis otsuses ka seda, et kohtutäituril ei ole kohustust viibida isiklikult iga lapse ja lahuselava vanema ärajäänud kohtumise juures ja seda isiklikult kohapeal fikseerida. Kohtutäitur saab lapsega koos elava vanema suhtlemist takistavat tegevust tuvastada ka tema kasutuses olevate muude tõendite abil.

Sissenõudja kaebus kohtutäituri tegevusele

1. Tsiviilasjas 2-17-7583 selgitas Harju Maakohus lapse elatise nõude kuuluvust ning kes saab olla sissenõudjaks peale lapse täisealiseks saamist.

Kohus selgitas, et alaealise lapse ülalpidamise kohustus tekib vanemal PKS § 97 p 1 järgi igal juhul, st alaealine laps on perekonnaseaduse mõtte järgi abivajav isik, kellel on õigus saada ülalpidamist. Elatisenõude esitamisel esindab teda teovõime piiratuse tõttu PKS § 120 lg 1 järgi tema hooldusõiguslik vanem. Täisealiseks saanud lapse puhul tekib vanemal PKS § 97 p 2 või p 3 järgi ülalpidamiskohustus üksnes juhul, kui on täidetud ka muud seaduses sätestatud tingimused. Nõudeid saab täisealine laps esitada kohustatud vanema vastu aga ise, st laps saab ise otsustada, kas ta esitab täisealiseks saamisel elatisenõude vanema vastu või mitte. Eeltoodust tulenevalt on elatise saamisel ja elatise nõude maksmata panemisel õigustatud isikuks laps, kelle kasuks on elatis välja mõistetud. Seega, pärast täisealiseks saamist saab laps ise täitemenetluses enda õigusi maksmata panna. Muuhulgas on elatise nõude eesmärgiks lapse vajaduste rahuldamine. Kohus ei nõustunud kaebaja (lapse ema) hinnanguga,

et lapse elatis kuulub talle kuni lapse täisealiseks saamiseni, kuna ta tegi lapse ülalpidamiseks kulutusi. Kohus leidis, et selline väide on väär, kuna lapse elatis ei kuulu vanemale, vaid lapsele ja lapse vajaduste rahuldamiseks.

2. Tsviillasjas 2-17-16743 arutasid Viru Maakohus ja Tartu Ringkonnakohus kas ajutise pankrotihalduri tasu sissenõudmiseks on võimalik alustada täitemenetlust pankrotivara suhtes juhul kui pankrotimenetlus ise ei ole veel lõppenud.

Viru Maakohus leidis, et kohtutäitur on põhjendatult keeldunud täitemenetluse algatamisest võlgniku pankrotivara suhtes. Pankrotimenetlusega seotud väljamakseid on pädev tegema pankrotihaldur ning väljamaksete tegemine oleneb pankrotivara suurusest. PankrS § 65 lg 2 kohaselt arvestatakse halduri tasu pankrotivara müügist ja tagasivõitmisest, samuti halduri muu tegevuse tulemusena pankrotivarasse laekunud ja pankrotivara hulka arvatud rahast lähtudes.

Võlgnik AAA suhtes on välja kuulutatud pankrot ning käesoleval ajal ei ole pankrotimenetlus lõppenud. Seega käsutab PankrS § 36 lg 1 järgi võlgniku pankrotivara pankrotihaldur ning kohtutäitur ei saa alustada täitemenetlust pankrotivõlgniku suhtes pankrotimenetluse toimumise ajal. Pankrotihalduri tasu tuleb rahuldada pankrotivara müügi arvelt ning avaldaja peab pöörduma halduri tasu nõudmisega pankrotimenetlust läbiviiva pankrotihalduri poole.

Kohus ei nõustunud avaldajaga selles, et kuna pankrotihalduri tasu on väljamõistetud eraldi kohtumäärustega pankrotivarast, tuleb tasu PankrS § 146 lg 1 alusel koosmõjus PankrS § 150 lg-ga 1 välja maksta enne jaotise alusel võlausaldajatele tehtavaid väljamakseid.

PankrS § 143 lg 1 p 3 järgi koostab haldur pärast viimast nõuete kaitsmise koosolekut jaotusettepaneku, milles märgitakse muu hulgas andmed PankrS § 146 lg-s 1 nimetatud väljamaksete kohta. Pankrotihaldur BBB on esitanud kohtule jaotusettepaneku, kuid kohus ei ole veel lahendanud pankrotihalduri taotlust jaotusettepaneku kinnitamiseks. Kuna pankrotihaldur on pädev tegema PankrS §-s 146 nimetatud väljamakseid kohtu poolt kinnitatud jaotusettepaneku alusel ja pankrotimenetluse kulud tuleb välja maksta alles pärast vara tagasivõitmise tagajärgedest tulenevaid nõudeid, elatist ja masskohustusi, peab avaldaja pöörduma halduri tasu nõudega pankrotimenetlust läbiviiva halduri poole.

Kohus nõustus kohtutäituriga, et täitedokumendiks on pankrotimenetluse lõpetamise määrus, milles on märgitud saamata jäänud nõude suurus, kuid kohtutäiturile ei ole vastavat täitedokumenti esitatud. TMS § 5 lg 1 järgi on täitemenetluse võlgnikuks isik, kelle vastu on täitmiseks esitatud nõue ning seega ei saa olla võlgnikuks pankrotivara.

Tartu Ringkonnakohus nõustus maakohtuga ning selgitas, et PankrS sätetest ei tulene, et pankrotimenetluse kulude nõude täitmiseks oleks võimalik alustada täitemenetlust. Asjaolu, et PankrS § 149 lg 1 kohaselt võib pankrotimenetluse kestel läbi viia massikohustuse täitmiseks täitemenetluse pankrotivara suhtes ei tähenda, et pankrotimenetluse kestel oleks võimalik läbi viia ka täitemenetlust pankrotivara suhtes pankrotimenetluse kulude täitmiseks.

Kohtu hinnangul väide, et kuna pankrotihaldur ei ole rohkem kui aasta jooksul vabatahtlikult jõustunud kohtulahendite alusel avaldajale väljamakseid teinud, kuigi pankrotivara on müüdnud, ning seetõttu on ainus võimalus pankrotivarast väljamõistetud halduri tasude kättesaamiseks täitemenetluse algatamine pankrotivara suhtes analoogia korras PankrS § 149 lg-ga 1, ei anna alust pankrotimenetluse kulude täitmiseks täitemenetluse läbiviimiseks pankrotivara suhtes. Ringkonnakohtu arvates on massikohustused ja pankrotimenetluse kulud täiesti erinevad pankrotimenetlusega seotud väljamaksed ning seetõttu ei ole võimalik ühte liiki väljamaksete (massikohustused) täitmist reguleerivaid sätteid kohaldada teist liiki väljamakse (pankrotimenetluse kulud) täitmiseks.

Ringkonnakohtu hinnangul ei sõltu täitemenetluse alustamine või mittealustamine pankrotimenetluse kulude täitmiseks sellest, milline tähendus on pankrotimenetlust lõpetaval määruisel avaldaja jaoks ning seetõttu ringkonnakohus ei analüüsi seda, millised tagajärjed tuleneksid avaldajale pankrotimenetluse lõpetamise määrust.

Sunniraha määramine

1. Tsviillasjas 2-17-16980 analüüsisid Harju Maakohus ja Tallinna Ringkonnakohus, kas viivitamata täidetava kohtulahendi puhul tuleb täitemenetluses määrata võlgnikule tähtaeg nõude vabatahtlikuks täitmiseks ning kajastada seda muuhulgas sunniraha määramise hoiatuses.

Harju Maakohus nõustus kohtutäituriga selles, et kui kohtulahendi alusel on kohustatud isik täitma kohustuse viivitamata ning kohtumäärus kuulub viivitamata täitmisele, siis puudus kohtutäituril õigus anda täitmiseks täiendav vabatahtlik tähtaeg. Kui igal juhul tuleks anda lahendi täitmiseks (enne sunniraha määramist) võlgnikule täiendav vabatahtlik tähtaeg, siis oleks see vastuolus kohtulahendi eesmärgi ja sisuga, milles on täitmise tähtaeg sisuliselt kindlaks määratud.

TMS § 25 lg-s 1 on sätestatud, et kui seaduses ega kohtulahendis ei ole täitedokumendi vabatahtliku täitmise tähtaega määratud, määrab selle kohtutäitur. Vaidlust ei ole selles, et täitedokumendi vabatahtliku täitmise tähtaeg ehk viivitamatu täitmine oli määratud Harju Maakohtu määrusega.

Kohus järeldas, et kohtul tuleb hagi tagamise ning esialgse õiguskaitsse kohaldamise taotlused vaadata läbi viivitamatult, tulenevalt õigussuhte reguleerimise vajaduse kiireloomulisusest. Kohtu hinnangul ei ole mõeldav, et kui üks vanem on kohustatud andma lapse üle teisele vanemale viivitamatult (rääkimata sellest, et too vanem, kelle juures laps õigusvastaselt viibib, on oma vastavast kohustusest pika aja vältel eemale hoidnud, sellega lapse huve rängalt kahjustades) peaks viibima viivitamatult täitmisele kuuluva lahendi täitmine seetõttu, et võlgnikule tuleb anda tavapärase vabatahtliku täitmise tähtaeg.

Kohus leidis, et ebaselgust ei saa olla ka selles, millist ajavahemikku tuleks pidada viivitamatu täitmise all silmas. Kohtu hinnangul tuleb sellest aru saada nii, et võlgnik, saades teada, et tal tuleb kohtulahend täita viivitamatult, peab astuma koheselt samme lahendi täitmiseks. Võlgnik saab (või oleks antud juhul saanud) selleks koheselt ehk siis samal päeval võtta ühendust kohtutäituri, avaldaja, lastekaitsetöötaja või kohtuga ning täpsustada ja kooskõlastada lapse üleandmiseks vajalikke samme.

Tallinna Ringkonnakohus asus teisele seisukohale ning ei nõustunud sellega, et sunniraha määramise hoiatuses võis kohtutäitur jätta märkimata kuupäeva, milleni oli avaldajal aega täitedokumendi täita.

Kohus viitas sellele, et kohtutäituri poolset sunniraha määramist reguleerib TMS § 26¹. Sealjuures sätestab TMS § 26¹ lg 2 p 3, et sunniraha määramise kirjalik hoiatus peab sisaldama kuupäeva, milleni on aega otsus vabatahtlikult täita. TMS § 26¹ lg 3 kohaselt peab hoiatusega otsusega vabatahtlikuks täitmiseks antud tähtaeg võimaldama adressaadil kohustust täita. TMS § 26¹ lg 7 esimese lause kohaselt on sunniraha lubatud rakendada, kui adressaadile on tehtud teatavaks otsus, mis kehtib ning seda ei ole hoiatuses märgitud tähtaja jooksul täidetud.

Ringkonnakohtu hinnangul tuleneb eelnevast imperatiivselt, et kohtutäituri poolt tehtavast sunniraha määramise hoiatusest peab tulenema ning võlgniku jaoks üheselt selge olema, mis hetkest rakendub temale sunniraha, kui võlgnik täitedokumendi vabatahtlikult ei täida.

Ringkonnakohus selgitas, et seadusandja on eelnevalt nimetatud üldreeglit ette näinud vaid ühe erandi, sätestades, et kuupäeva ei ole vaja märkida, kui otsus sisaldab kohustust teost hoiduda (TMS § 26¹ lg 2 p 4). Kohus järeldas, et kuna täiteasjas oli täitedokumendiks esialgse õiguskaitsse korras tehtud viivitamatult täidetav kohtumäärus, mille kohaselt kohustas maakohus avaldajat andma lapse viivitamatult üle lapse emale, TMS § 26¹ lg 2 p 4 sätestatud erisus ei rakendu. Täitedokumendi resolutsioonist tulenevalt oli avaldaja kohustatud isiklikult aktiivseks teoks, kuigi nimetatud määruse mõttest ja eesmärgist on arusaadav, et avaldajal tuli hoiduda ka lapse edasisest õigusvastasest ja lapse ema tahtvastasest kinnipidamisest.

Kokkuvõtlikult jõudis ringkonnakohus seisukohale, et kohtutäituril tuli TMS § 26¹ lg 2 p 3, lg 3 ja lg 7 koosmõjust tulenevalt kohaldada diskretsiooni ning sunniraha määramise hoiatuses avaldajale igal juhul määrata kuupäev eelnimetatud kohtumääruse vabatahtlikuks täitmiseks, arvestusega, et määratud tähtaeg võimaldab ka kohustust täita ning seda vaatamata asjaolule, et täitedokumendiks olev kohtumäärus oli selle resolutsiooni kohaselt viivitamatult täidetav.

Siiski asus ringkonnakohus ka seisukohale, et TMS § 26¹ lg 2 p 3 kohaldamisel ei ole kohtutäitur seotud TMS § 25 lg 1 määratud tähtaegadega, vaid saab asjaoludest ning täitedokumendi resolutsioonist sõltuvalt määrata ka seaduses sätestatust lühema vabatahtliku täitmise tähtaja. Kohtu hinnangul toetab

seda TMS § 26¹ lg 3 sõnastus, mille kohaselt peab tähtaeg võimaldama adressaadil kohustuse täita ning viite puudumine TMS §-le 25.

Täitemenetluse peatamine/lõpetamine

1. Tsiviilasjas 2-17-19265 selgitas Haju Maakohus sundtäitmise ühinenud sissenõudja õigusi olukorras, kus peale ühinemist peatub täitemenetlus selle sissenõudja avalduse alusel, kelle kasuks oli kinnisvara esialgselt arestitud.

Kohus selgitas, et TMS § 149 alusel menetlusega ühinemine ei lõpeta täitemenetlust, milles menetlusega ühinenud sissenõudja esitas täitmisavalduse. Menetlusega ühinenud sissenõudja täitemenetlus jääb vaatamata teise menetlusega ühinemisele iseseisvaks menetluseks, milles menetlusega ühinenud sissenõudja osaleb iseseisvalt ning tema toimingud ei mõjuta üldjuhul teiste sissenõudjate õigusi või kohustusi täitemenetluses. Seetõttu ei mõjuta menetlusega ühinenud sissenõudja õigust nõuda võlgniku kinnisasja arvel oma nõude rahuldamist teise sissenõudja avaldus täitemenetluse peatamiseks. Sissenõudjal puudub õigus takistada menetlusega ühinenud täitemenetluse korraldamist, s.h kinnisasja müümist teises täiteasjas sundtäitmisele esitatud nõude rahuldamiseks (vt ka Riigikohtu 14.06.2017 kohtumäärus tsiviilasjas nr 3-2-1-66-17, p 13). TMS § 149 eesmärk on vältida ühe kinnisasja müümist korraga mitmes täitemenetluses. TMS §-i 149 eesmärgiga ei ole kooskõlas see, et menetlusega ühinenud sissenõudja nõude sundtäitmine kinnisasja arvelt on välistatud juhul, kui teine sissenõudja on taotlenud täitemenetluse peatamist. Kohus leidis, et kui täitemenetlus on peatatud sissenõudja avalduse alusel, peab menetlusega ühinenud sissenõudjal olema ikkagi võimalik rahuldada oma nõue kinnisasja müümise teel, s.h nõuda täitemenetluse jätkamist oma nõude rahuldamiseks arestitud kinnisasja arvel.

Kohus asus seisukohale, et ühinenud sissenõudjal on õigus täitemenetluse peatumise korral taotleda täitemenetluse uuendamist arestimisakti täitmise jätkamiseks, kui ei esine menetlusega ühinenud sissenõudjast tulenevaid aluseid menetluse peatamiseks. Täitemenetluse jätkamiseks menetlusega ühinenud sissenõudja nõude rahuldamiseks ei ole vajalik sissenõudja avaldus.

Väljatõstmine

1. Tsiviilasjas 2-18-12286 analüüsis Tallinna Ringkonnakohus mitut väljatõstmise täitemenetlusega seonduvat küsimust (kohustuse vabatahtliku täitmise tähtaja pikendamist, kohtutäituri selgitamiskohustust, vara hoiustamist ning kohustatud isikute ringi).

Tähtaja pikendamine. Ringkonnakohus selgitas, et TMS § 180 lg 1 annab kohtutäiturile laia kaalumisoiguse kinnisasja vabatahtliku vabastamise tähtaja määramisel. TMS § 180 lg 1 kohaselt, kui võlgnik peab välja andma, üle andma või vabastama kinnisasja, sealhulgas korteriomandi või osa sellest, eluruumi või muu ruumi, annab kohtutäitur võlgnikule kuni kolmekuulise tähtaja täitedokumendi vabatahtlikuks täitmiseks. TMS § 180 lg-st 2 tulenevalt on kinnisasja väljaandmise menetluses vabatahtliku täitmise tähtaeg minimaalselt 14 päeva (vt RKTkm nr 3-2-1-147-13, p 16). Kohus leidis, et käesoleval juhul määras kohtutäitur avaldajale rohkem, kui seaduses sätestatud miinimum, s.o natukene üle kuu aja. Asjaoludest tulenevalt järeldas kohus seda, et korteri vabatahtliku vabastamise tähtaeg ületas minimaalset tähtaega, sundvabastamine toimus suvekuudel (12.07.2018.a), avaldajal oli korteri enampakkumise müügist jäänud vaba raha ning ei nähtunud takistavaid asjaolusid korteri vabastamiseks, oli nimetatud tähtaeg eelduslikult piisav, et avaldaja saaks enda elu ümber korraldada.

Kohus täpsustas, et käesoleval juhul ei olnud kohtutäituril kohustust pikendada korteri vabatahtliku vabastamise tähtaega. Avaldaja peamine põhjendus tähtaja pikendamiseks seisnes selles, et avaldajaga koos elas liikumispuudega isik, kellest tulenevalt oli ümber kolimine keeruline. Kohus selgitas, et tähtaja pikendamine on üldjuhul aga ainult võlgniku huvides ning piirab oluliselt sissenõudja omandiõigust, kes ei saa faktiliselt oma kinnisasja kasutada. Sellest tulenevalt lasub võlgnikul

põhjendamiskoormis, kes peab esile tooma ning vajadusel tõendama erilise takistuse kinnisasja vabastamiseks, mis õigustab tähtaja pikendamist.

Kohus analüüsis ka seda etteheidet, et kohtutäitur teavitas avaldajat liiga hilja sellest, et ta ei pikenda vabatahtlikku täitmise tähtaega. Ringkonnakohus selgitas, et seadus ei näe kohtutäiturile ette tähtaega, millal kohtutäitur peab võlgniku tähtaja pikendamise taotluse lahendama TMS § 180 lg 1 alusel. Võlgnikul tuleb seevastu lähtuda eeldusest, et tähtaega ei pikendata, kuna seadus ei anna võlgnikule automaatset õigust tähtaja pikendamisele. Kohus selgitas, et kui võlgnik esitab tähtaja pikendamise taotluse vahetult enne kinnisasja vabatahtliku vabastamise tähtaja lõppu, ei saa võlgnik eeldada, et kohtutäitur lahendab võlgniku taotluse tema kasuks enne tähtpäeva. Kohus leidis, et kuna avaldaja ei esitanud tähtaja pikendamise taotlust piisava ajavaru enne vabatahtliku täitmise tähtpäeva, oli see avaldaja risk, et tema pikendamise taotlus jääb kas lahendamata või sellele vastatakse viimasel hetkel enne sundvabastamist

Vara hoiustamine. Kohus analüüsis väidet, et kohtutäitur hoiustas avaldaja vara kaootiliste ja arusaamatute kriteeriumide alusel, põhjustades sh avaldajale olulist kahju ning arestis vara, mis oli mitteametlik. Ringkonnakohus selgitas, et olukorras, kus võlgnikku ei ole sundvabastamise juures, on kohtutäituril lai kaalumiseruum hindamiseks, millist vara tuleb hoiustada. Kohtutäitur võib lähtuda hinnangu andmisel eseme välisest hindamisest, sh tugineda enda kogemusele. Samuti selgitas ringkonnakohus, et täitmisteatest tulenevalt teadis avaldaja sundvabastamise tähtpäeva ning selle õiguslikke tagajärgi. Isegi siis, kui kohtutäitur jättis hoiustamata teatud vara, mis avaldaja hinnangul oli väärtuslik ja tuli hoiustada, oli sellise vara hoiustamata jätmise risk avaldajal.

Kaebaja leidis, et kohtutäitur ei esitanud hinnakirja, millest tulenevalt saab hinnata, kas puudutatud isiku 1 valitud hoiuruum on hinnalt mõistlik. Ringkonnakohus selgitas, et seadus ei reguleeri hoiuruumi kasutamise hinna piire ning ei kohusta kohtutäituri valima konkreetsete hoiuruumide kahjuks ega kasuks. Kohus leidis, et isegi siis, kui avaldajale ei sobi tagantjärele kohtutäituri hoiuruumi valik, sh selle tasu, on see avaldaja risk. Nimelt teadis avaldaja sundvabastamise tingimusi ning tagajärgi ja tal oli võimalus neid tagajärgi vältida ning vajadusel TMS § 180 lg-st 4 tulenevalt ise sundvabastamise juures olla või vara eelnevalt kinnisasjalt ära viia, et vältida vara hoiustamist kohtutäituri poolt.

Kahe menetluse algatamine. Ringkonnakohus selgitas, et kohtutäitur ei alustanud põhjendamatult kahte täitemenetlust ning ei võtnud selle eest ebaõigesti kahekordset tasu. TMS § 23 lg 1 kohaselt viib kohtutäitur täitemenetluse läbi sissenõudja avalduse (täitmisavalduse) ja täitedokumendi alusel. Kui kohtutäiturile esitatakse formaalsetele nõuetele vastav täitedokument (TMS § 2) ning täitmisavaldus, on kohtutäitur kohustatud alustama täitemenetlust. Kohtutäitur ei saa iseseisvalt muuta võlgnike ringi, s.t jätta kellegi osas täitemenetlus alustamata. KTS § 28 lg 1 kohaselt on kohtutäituri ametitoiming tasuline. KTS § 29 lg 1 kohaselt koosneb kohtutäituri tasu menetluse alustamise tasust, menetluse põhitasust ja täitetoimingu lisatasust. KTS § 30 lg 1 ls 2 kohaselt tasub täitemenetluses menetluse alustamise tasu võlgnik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. KTS § 32 lg 1 kohaselt muutub täitemenetluse alustamise tasu sissenõutavaks menetluse alustamisega ning põhitasu muutub sissenõutavaks KTS § 32 lg 2 kohaselt täitmisteate kättetoimetamisega. Ringkonnakohus järeldas, et puudutatud isik 2 esitas täitmisavalduse, mille kohaselt olid võlgnikud nii avaldaja kui ka BBB (avaldaja abikaasa). Täitedokumendi kohaselt olid võlgnikud samuti nii avaldaja kui ka BBB. Viidatud täitmisavalduse ja täitedokumendi alusel tuli kohtutäituril alustada täitemenetlus nimetatud kahe isiku suhtes, millele vastavalt oli kohtutäituril õigus nõuda mõlemalt isikult tasu. Ringkonnakohtu hinnangul see, et nii BBB kui ka avaldaja suhtes algatatud täitemenetlustes oli sundvabastamise ese sama korter, ei tähenda, et nimetatud menetlused alustati ebaõigesti.

2. Tsviilasjas 2-17-8994 hindas Tallinna Ringkonnakohus, kas kinnisasja väljaandmise menetluses saab valduse ära võtta kolmandalt isikult, kes pole täitedokumendis märgitud, kuid on kahtlus, et valdus on üle antud täitedokumendi täitmise takistamiseks.

Kohus selgitas, et TMS § 181 lg 2 kohaselt on kohtutäituril õigus asi kolmanda isiku valdusest ära võtta, kui on täiesti ilmne, et väljanõutav asi on antud kolmanda isiku otsesesse valdusse väljanõudmise vältimiseks. Ringkonnakohus nõustus kohtutäituri seisukohaga, et TMS § 181 lg 2 kohaldamisel on kohtutäituril diskretsiooniõigus. Samas selgitas kohus, et kohtutäitur ei või teha TMS § 181 lg 2 kohaldamisel otsustusi, mis ületavad diskretsioonipiire.

Ringkonnakohus nõustus sellega, et tegemist ei olnud olukorraga, kus oleks täiesti ilmne, et korter on antud avaldaja otsesesse valdusesse väljanõudmise vältimiseks. Avaldaja andis 27.02.2014 maakohu istungil ütlusi muuhulgas selle kohta, et tal on korteri võtmed, seal on tema asjad, ta on seal aeg-ajalt

käinud ja alates 1998. aastast teatud perioodidel elanud, sh 2007. aastast ainult suviti, kuna eluruumi ei ole võimalik kütta. Muul ajal elab ta Pärnus üürikorteris. Samade asjaolude kohta andis seletuse puudutatud isik III. Eeltoodust tulenevalt järeldeb kohus, et avaldajal oli enne puudutatud isiku III kohta kohtuotsuse tegemist ja väljatõstmist pikema aja jooksul korteri otsene valdus ja ta on korterit kasutanud ka oma elukohana. Seega ei saa teha järeldest, et puudutatud isik III andis eluruumi avaldaja valdusesse selle väljanõudmise vältimise eesmärgil.

Ringkonnakohus selgitas, et vaidluse lahendamisel ei pidanud kohus tuvastama, kas avaldaja valdusel on õiguslik alus või mitte. Need asjaolud omavad tähtsust eluruumi ebaseaduslikust valdusest väljanõudmise hagi lahendamisel, kui selline hagi avaldaja vastu esitatakse. Kohus märkis ka seda, et kohtutäitur ei saa otsustada, kas korterit valdaval isikul on õigus seda vallata või mitte. Selle vaidluse lahendab huvitatud isiku avalduse alusel kohus.

3. Tsiiviilasjas 2-17-12162 otsustas Tallinna Ringkonnakohus selle üle, kas valduse üleandmise tagajärgi saab tagasi pöörata kaebusega kohtutäituri tegevusele ning seda, milliseid dokumente saab kohtutäitur juurde võtta kohtulahendi resolutsiooni paremaks mõistmiseks.

Asja materjalide kohaselt esitas avaldaja kohtutäiturile TMS § 217 lg 1 alusel kaebuse, milles palus kohtutäituril kõrvaldada õigusvastase täitetoimingu tagajärg ning taastada viivitamatult avaldaja valdus garaažile, puukuurile ja neis asuvatele vallasasjadele ning trepikojale ja keldrile.

Ringkonnakohus leidis oma otsuses, et avaldaja ei saanud kohtutäiturile esitatud kaebuses nõuda kohtutäiturilt täitetoimingu tagajärgede kõrvaldamist ja valduse taastamist. Kaebus kohtutäituri tegevuse peale esitatakse TMS § 217 lg 1 alusel ja kaebuse eesmärgiks on vaidlustada kohtutäituri tegevust ja otsuseid täitedokumentide täitmisel või täitetoimingu tegemisest keeldumisel. Avaldaja oli aga kohtutäiturile esitatud kaebuses vaidlustanud täitetoimingu tagajärge ja on taotlenud n-ö täitetoimingu tagasitõstmist. Ringkonnakohus asus seisukohale, et kohtutäitur oleks saanud avaldaja taotluse täitetoimingu tagajärgede kõrvaldamiseks ja valduse taastamiseks jätta 4. augusti 2017 otsusega läbivaatamata, kuna selles osas ei olnud tegemist kohtutäituri otsuse või tegevuse peale esitatud kaebusega. Kaebusega kohtutäituri otsuse peale ei olnud avaldajal võimalik taotletavat eesmärki saavutada. Kinnisasja valduse äravõtmise aktist nähtub selgelt, et garaaži, puukoori, trepikoja ja keldri valdus on võtmete üleandmise teel antud üle sissenõudjale. Kohtutäituril ei olnud seega enam võimalik avaldajale valdust tagasi anda. Kohtutäitur ei saa võlgniku suhtes toimuva täitemenetluse raames teha valduse taastamiseks täitetoiminguid sissenõudja suhtes.

Kohus rõhutas, et täitemenetluses kehtivast formaliseerituse printsiibist tulenevalt saab kohtutäitur sundkorras täita üksnes selget kohtulahendi resolutsiooni. Riigikohus on mitmes lahendis rõhutanud, et kui kohus rahuldab haginõude, peab ta TsMS § 442 lg 5 teise lause järgi oma otsuse resolutsiooni formuleerima selliselt, et otsus oleks üheselt arusaadav ja täidetav ka muu otsuse tekstita (vt ka Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 16. jaanuari 2008 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-132-07, p 11; 17. detsembri 2009 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-137-09, p 13; 28. aprilli 2010 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-31-10, p 13; 22. aprilli 2015 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-10-15, p 15). Eriti oluline on resolutsiooni täpsus lahendite puhul, millega kohustatakse isikut midagi faktiliselt tegema või mingist tegevusest hoiduma. Otsuse muude osade või muude dokumentide kaasamise vajadus resolutsiooni mõistmiseks ja täitmiseks näitab resolutsiooni ebapiisavat kvaliteeti (vt Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 22. aprilli 2015 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-10-15, p 15).

Ringkonnakohus tõi välja, et kohtutäitur täitis kohtulahendi resolutsiooni järgmises sõnastuses: „Kohustada OÜ-d XXX andma AAA-le välja Tartu Maakohtu kinnistusosakonna registriosas nr YYY kantud korteriomandi, aadressil CCC reaalsaks olevate kõikide ruumide valdus.“ Ringkonnakohus ei nõustunud maakohtu seisukohaga, et kohtutäitur võis resolutsiooni selgitamiseks kasutada müügilepingut. Riigikohus otsustas, et kohtutäitur ei saa täitmisel asuda kohtulahendi resolutsiooni parandama ja otsustama küsimuste üle, mille puhul on vajalik asjaoludele õigusliku hinnangu andmine. Samas nõustus ringkonnakohus maakohtuga selles, et kohtutäitur võis täitmiseks vajalikku informatsiooni saamiseks kasutada kinnistusraamatut. Kinnistusraamatu kanded on õigustloovad ja kinnistusraamatusse kinnisasja reaalsaks kohta kantud andmete osas ei ole kohtutäituril vaja neile anda täiendavat õiguslikku hinnangut. Kuna kinnistusraamatu väljavõttest nähtub, et CCC korteriomandi reaalsaks on korter nr 2 (üldpinnaga 75,5 m²), sai kohtutäitur täitedokumentide täites ära võtta üksnes korteri nr 2 valduse.

Nõuete arest

1. Tsiviilasjas 2-18-11445 analüüsis Tallinna Ringkonnakohus, kas kohtutäitur saab arestida täitemenetluses summat, mida kohtutäitur peaks võlgnikule varasemas kaebemenetluses kaotuse tõttu menetluskulude katteks kandma.

Ringkonnakohus mõistis kaebajas määruskaebuse esitatud taotlust selliselt, et kohus tunnistas TMS § 111 esimese lause põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles see võimaldab kohtutäituril arestida kohtutäiturilt endalt võlgniku kasuks välja mõistetud menetluskulude nõude ja kohustada võlgniku suhtes kohustatud isikut (kohtutäiturit ennast) täitma kohustuse sissenõudja kasuks kohtutäiturile. Ringkonnakohus leidis, et käesoleval juhul puudub alus põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse algatamiseks ning jättis määruskaebuse esitaja taotluse rahuldamata, kuna TMS § 111 esimene lause ei ole kohtu hinnangul põhiseadusega vastuolus.

Ringkonnakohus ei nõustunud väidetega, nagu piiraks TMS § 111 esimene lause tema õigust pöörduda kohtusse ja temalt on ära võetud võimalus kvalifitseeritud õigusabi saamiseks. Tsiviilasja materjalidest nähtuvalt on avaldaja pöördunud kohtusse enne käesoleva tsiviilasja menetluse algust ning selle tulemusena saanud ka oma õigustele kaitset.

Ringkonnakohus nõustus maakohtu seisukohaga, et menetluskulude hüvitamise nõuet võis arestida nagu muud rahalist nõuet ning asjas ei kuulunud kohaldamisele TMS § 130-134. Ringkonnakohus selgitas, et kuigi sissetuleku mõiste on TMS-is lahtine, ei ole menetluskulude hüvitamise nõue käsitletav sissetulekuna või sellelaadse nõudena TMS § 130 mõttes, kuna Riigikohtu seisukohtade kohaselt toimub menetluskulude väljamõistmine põhimõtteliselt samadel alustel kahjuhüvitise väljamõistmisega võlaõigusseaduse järgi (vt Riigikohtu lahend nr 3-2-1-112-09, p 18).

Kohus selgitas, et ette heidetav ei ole seegi, et kohtutäitur on arestinud nõude, mille sisust tulenevalt on ta ise avaldaja suhtes kohustatud isikuks, kuna TMS ei sätesta kohtutäiturile keeldu viia täitemenetlust läbi olukorras, kus kohtutäitur osaleb samaaegselt kolmanda isikuna, keda kohustatakse nõuet täitma sissenõudja kasuks kohtutäiturile.

Ringkonnakohus mõnas, et juhul, kui avaldajal on tõepoolest talle osutatud õigusabi eest tasumata, võib menetluskulude nõude käsutuskeeld piirata avaldaja võimalusi õigusabi eest tasumiseks, kuid on sissenõudja poolt algatatud täitemenetluse eesmärki arvestades seaduslik ja õiguspärane. Asjaolu, et avaldaja ei saa talle osutatud õigusabi eest tasuda menetluskulude nõude loovutusega, ei piira tema õigusi õigusabi eest tasumiseks rahaliste vahenditega.

2. Tsiviilasjas 2-17-15228 arutas Tallinna Ringkonnakohus, kas TMS § 118¹ alusel kolmandale isikule täidetud rahalisele kohustusele sissenõude pööramisel tuleb jätta arestimisaktiga võlgnikule mittearestitava sissetuleku osa.

Kohus selgitas, et TMS § 118¹ lg-st 1 tulenevalt võib kohtutäitur elatisnõude täitmisel nõuda arestimisaktiga kolmandalt isikult võlgniku eest täidetud rahalise kohustuse tagasitäitmist üksnes juhul, kui võlgniku eest kolmandale isikule täidetud rahaline kohustus või rahalised kohustused kokku ületavad võlgnikule seadusega ettenähtud mittearestitava sissetuleku. TMS § 118¹ lg 2 esimese lause järgi võib kolmandalt isikult nõuda tagasitäitmiseks rahalise kohustusena makstud summa, mis ületab võlgnikule seaduses ettenähtud mittearestitava sissetuleku.

Kohtu hinnangul nähtub eelviidatud sätetest selgelt, et kohtutäitur peab elatisevõlgniku eest kolmandale isikule tasutud raha arestimisel tegema kindlaks võlgniku mittearestitava sissetuleku ja seda sõltumata võlgniku taotlusest, kuna üheks arestimise eelduseks on, et võlgniku eest kolmandale isikule tasutud rahaline kohustus või rahalised kohustused kokku ületaksid võlgniku mittearestitava sissetuleku. Seda kinnitab ka kohtutäiturimäärustiku lisa 44 ehk elatisevõlgniku eest tasutud raha arestimise akti vorm, milles tuleb ära märkida igakuine summa, mis arestimisele ei kuulu ja mida kolmas isik võib võlgniku rahaliste kohustuste täitmiseks vastu võtta. Kohus rõhutas, et kohtutäiturimäärustiku § 20 lg 2 kohaselt peab kohtutäitur ametitoimingute vormistamisel kasutama määruse lisades 5-44 olevaid aktivormide tekste ning vajaduse korral võivad kohtutäiturid lisada aktivormidele täiendavat teavet täitemenetluste kohta. Võimalust aktivormidest teksti välja jätta ei ole kohtutäituritele ette nähtud.

Kohtu hinnangul oli kohtutäitur avaldanud täite- ja kohtumenetluses vastandlikke seisukohti selle osas, miks ei ole arestimisaktis võlgniku mittearestitavat sissetulekut kindlaks määratud. 25. septembri 2017 otsuses, millega kohtutäitur jättis avaldaja kaebuse arestimisakti peale rahuldamata, asus kohtutäitur

seisukohale, et võlgniku eest kolmandatele isikutele täidetud rahaliste kohustuste arestimisel tuleb lähtuda arestimise piirangu ühekordsuse põhimõttest ning avaldajal puudub õigus nõuda, et seadusega ettenähtud miinimumi kohaldataks just avaldajale täidetud kohustuse tagasitaitmisel. Kohtutäituri põhjendus viitas seega sellele, et kohtutäitur on võlgniku mittearestitava sissetulekuga võlgniku muu sissetuleku arestimisel juba arvestanud. Samal seisukohal oli kohtutäitur ka vastuses avaldusele (kd I, tl 39-46), kus ta märkis mh, et kuivõrd võlgniku suhtes läbiviidav täitemenetlus ei ole viinud lapse elatisnõude täitmiseni, on põhjendatud arvestada võlgnikule seadusega ettenähtud mittearestitav sissetulek TMS § 118¹ lg 1 mõttes lähtudes TMS 132 lg-s 1¹ sätestatust ning see ei pea olema suurem kui 235 eurot.

Hilisemas menetluskohas on aga kohtutäitur asunud seisukohale, et võlgniku mittearestitava sissetuleku suurus on null eurot, kuna võlgnik ei ole täitemenetluse jooksul sissetulekuid saanud.

Kohus pööras tähelepanu asjaolule, et Riigikohus on leidnud, et arestimise piirang TMS §-de 132 ja 133 tähenduses on ühekordne, st sõltumata võimalusest, et võlgnikul on mitu sissetulekuallikat ja üks sissetulek kantakse ühele kontole ja teine teisele kontole või makstakse välja sularahas, jäetakse siiski arestimata üks summa ühe kuu palga alammäära ulatuses (vt Riigikohtu 11. jaanuari 2017 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-124-16, p 12; 4. märtsi 2008 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-3-08, p 11). Ringkonnakohus nõustus kohtutäituri, et arestimise piirangu ühekordsuse põhimõttest tuleb lähtuda ka TMS § 118¹ lg 1 alusel võlgniku eest kolmandale isikule täidetud rahalise kohustuse arestimisel.

Samas ei nähtunud kohtu arvates asja asjaoludest, et kohtutäitur oleks võlgniku mittearestitava sissetulekuga juba arvestanud. Vastupidi, kohtutäitur on 12. septembri 2018 menetluskohas kinnitanud, et alates 24. juulist 2017 võlgnik ei tööta ja tal puudub hiljemalt alates 16. augustist 2018 igasugune sotsiaalmaksuga maksustatav sissetulek. Eelnevalt nähtub, et võlgnikul puudus muu sissetulek, mille puhul kohtutäitur oleks saanud arvestada mittearestitavat sissetulekut. Seetõttu ei saanud kohtutäitur mittearestitava sissetuleku kindlaksmääramata jätmist põhjendada arestimise piirangu ühekordsuse põhimõttega.

Kohus selgitas, et TMS § 118¹ võimaldab kohtutäituri arestida võlgniku eest kolmandale isikule täidetud rahalise kohustuse ning sätted ei tulene, et arestitav rahaline kohustus peab vastama TMS § 130 lg-s 1¹ sätestatud sissetuleku mõistele. Ka täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (803 SE) seletuskirjas toodud näites TMS § 118¹ rakendamise kohta on määratud TMS § 132 lg 1 alusel kindlaks võlgniku mittearestitav sissetulek olukorras, kus võlgnikul sissetulek puudub ja tema kontol laekumisi näha ei ole, kuid võlgnik tasub kas ise või tema eest tasutakse pangale laenu tagasimakset, üüri ja autoliisingu makset. Kohus leidis, et kui lähtuda kohtutäituri seisukohast, et võlgniku mittearestitav sissetulek tuleks TMS § 118¹ lg-te 1 ja 2 alusel arestimist teostades kindlaks määrata üksnes juhul, kui võlgnikul on ka muid sissetulekuid, kaotaks säte oma mõtte, kuna sellisel juhul saaks võlgniku mittearestitava sissetuleku kindlaks määrata võlgniku muust sissetulekust.

Kohus jõudis järeldusele, et kohtutäitur pidanuks arestimisaktis võlgniku mittearestitava sissetuleku kindlaks määrama TMS §-de 131 ja 132 alusel. Ringkonnakohus ei nõustunud sellega, et võlgniku mittearestitav sissetulek tuleks kindlaks määrata objektiivselt, st alati TMS § 132 lg-s 1 sätestatud määras. TMS § 118¹ lg-d 1 ja 2 näevad ette konkreetse võlgniku seaduses ettenähtud mittearestitava sissetuleku kindlaks tegemise ja vastupidine tõlgendus oleks vastuolus TMS § 118¹ kehtestamise eesmärgiga, milleks oli lapse elatisnõuete sissenõudmise tõhustamine.

Kohus selgitas, et arvestades seda, et kohtutäitur on 12. septembri 2018 menetluskohas kinnitanud, et sissenõude pööramine võlgniku varale ei ole viinud ja eeldatavalt ei vii lapse elatisnõude täielikule rahuldamisele ning see nähtub ka kohtutäituri esitatud andmetest, tulnuks kohtutäituri käesoleval juhul võlgniku mittearestitav sissetulek kindlaks teha TMS § 132 lg 1¹ alusel. TMS § 132 lg 1¹ alusel on kohtutäituri praegusel juhul võimalik arestida kuni pool ühe kuu eest ettenähtud palga alammäära suurus ning kui arestitav summa jääb alla poole palga alammäära summa, võib arestida kuni ühe kolmandiku võlgniku sissetulekust.

3. Analüüsi kokkuvõte

Uuritud oli kahe aasta jooksul 80% kaebustest ning esitatud viies valdkonnas: sissetuleku arest, põhjendamatu täitemenetlus, vara arest või müük, kohtutäituri tasud ning nõuete aegumine.

Kõige rohkem kaebusi esitati seoses sissetulekute arestimisega. Sissetuleku aresti puhul on tegemist kohtutäituri diskretsiooniotsusega, mida võlgnik soovib reeglina allutada kohtulikule kontrollile sõltumata sellest, kas küsimuse suhtes on välja kujunenud kohtupraktika või mitte. Sissetuleku arestimisele esitatud kaebuste arvu olulise kasvu põhjustas ka TMS § 132 lg 1² kehtestamine, eriti selle sätte ajavahemikus 09.01.2018 kuni 10.06.2018 kehtinud redaktsioonis. Siis tekkis arvukalt kohtuvaidlusi selle üle, kas selle regulatsiooni kohaldamisel tuleb arvestada võlgniku ülalpeetavatega või mitte ning kas see uus regulatsioon oli üldse põhiseadusega kooskõlas.

Põhjendamatu täitemenetluse küsimustele keskendunud kohtuvaidlustes oli reeglina vaidluse keskmes küsimus, kas kaebus on õige õiguskaitsevahend või tuleks antud olukorras esitada sissenõudja vastu hagi sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks. Mitmel korral tõstatati kaebustes küsimust, kas kohtutäituri on õigus nõuda edasi kohtutäituri tasu olukorras, kus nõue rahuldati osaliselt täitemenetluses (ning kohtutäitur sai vastavalt sellele ka proportsionaalselt põhitasu) ning sellele järgnes nõude täielik rahuldamine täitemenetluse väliselt.

Vara aresti puhul kaevati selle peale, et kohtutäituri poolt arestitud vara arestimise väärtus ületab nõuet. Sagedad olid ka kaebused sellele, et kohtutäitur ei arvesta vara ümberhindamisel võlgniku seisukohtadega.

Kohtutäituri tasu üle peetavates vaidlustes on reeglina arutusel küsimus selle kohta, kui suurt põhistasu on kohtutäituri õigus saada olukorras, kus põhinõue saab täidetud täitemenetluse ajal kohtutäituri sekkumiseta. Lisaks võib eraldiseisvaks tasuvaidluste kategooriaks pidada kohtuvaidlusi selle üle, mis ulatuses on kohtutäituri õigus saada tasu põhinõude aegumise puhul enne nõude täielikku rahuldamist täitemenetluses.

Nõuete aegumise osas tekkis rohkem vaidlusi selle üle, kas põhinõude aegumisel on kohtutäituri õigus saada põhitasu või mitte, kui selle üle, kas nõue on aegunud või mitte.

Ülejäänud 20% kaebustest puudutasid 10-11 täitemenetluse valdkonda ning nende arv iga valdkonna kohta oli marginaalne ning analüüsi käigus ei tuvastatud suuri rakendus- või tõlgendusprobleeme.

Analüüsi käigus ei tuvastatud täitemenetluse küsimust, mille seaduslik regulatsioon vajaks suuremat revideerimist. Autori arvates on analüüsi pinnalt vaja pöörata tähelepanu järgmistele küsimustele:

- Jätakuvalt ei tagata elatise võlgnikuga koos elavatele ülalpeetavatele kaitset. Vastavalt TMS § 132 lg-le 2, elatise sundtäitmisel ei suurene võlgniku sissetulekust mitteamestitav summa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus. Regulatsioon võib olla tõhusaks meetmeks olukorras, kus võlgnikul on üks ülalpeetav, kellest ta elab lahus. Olukord muutub siis, kui võlgnikul on lisaks ka teisi ülalpeetavaid kellega ta elab koos ning vahetult üleval peab. Sellisel juhul võib sättes kehtestatud keeld seada ohu alla teiste võlgniku ülalpeetavate toimetuleku ning võlgniku lapsi ei kohelda võrdset.
- Tuleks kaaluda TMS § 132 lg-s 2 sätestatud reegli rakendamise eelduste selgemat defineerimist. Viidatud sätte kohaselt, kui võlgnik peab seadusest tulenevalt ülal teist isikut või maksab talle elatist, suureneb mitteamestitav summa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus, välja arvatud juhul, kui sundtäidetakse lapse elatise nõuet. Hetkel eeldab sätte sõnastus ülalpidamise kohustuse täitmist vahetult (võlgnik elab koos oma lapsega) või elatise maksmise kaudu. See omakorda loob võlgnikule kohustuse tõendada ülalpidamiskohustuse täitmist kohtutäiturile. Ka kohtupraktikas leidub seisukoht, et mitteamestitava summa suurendamiseks iga ülalpeetava kohta peab võlgnik igakuiselt tõendama kohustuse täitmist. Selline käsitlus võib olla kasulik sissenõudjale, sest kui võlgnik last tegelikult ülal ei pea, saab arestida tema sissetulekut suuremas määras. Selline efekt ei pruugi siiski olla kestlik. Esiteks, sellega kaasneb kohtutäiturile suuremahuline kontroll kohustus, kus kohtutäitur hakkab igakuiselt kontrollima igas elatise toimikus ülalpidamiskohustuse täitmise ulatust ning selle pinnalt otsustama võlgniku sissetuleku aresti määra. Teiseks, on vähetõenäoline, et elatise võlgnikud sellisele tõendamiskohustusele kaua

vastu peavad. Sissetulekuid hakatakse suunama kolmandate isikute pangakontole või lepitakse kokku ümbrikupalga saamises. Nii ei pea kohtutäiturile igakuiselt miskit tõendama. Autori arvates peaks kohtutäitur kontrollima üksnes ülalpeetavate olemasolu (nt kontrollides kandeid rahvasikuregistris) ning ülalpeetavate olemasolul eeldama, et võlgnik täidab ka ülalpidamise kohustust. Selline käsitlus oleks kooskõlas täitemenetluses kehtiva formaliseerituse põhimõttega.

- KTS § 29 lg 1 kohaselt võib kohtutäituri tasu koosneda menetluse alustamise tasust, menetluse põhitasust ja täitetoimingu lisatasust. KTS § 30 lg 1 sätestab, et menetluse alustamise tasu maksab isik, kes taotleb ametitoimingu tegemist, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Täitemenetluses tasub menetluse alustamise tasu võlgnik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Samas on KTS-is sätestatud üksnes täitemenetluse alustamise tasu määrad ning puudub regulatsioon selle kohta, milline on menetluse alustamise tasu. Seega võib vajada analüüsi see, kas mõne toimingu puhul (nt menetlusdokumentide kättetoimetamisel, pärandi inventuuri tegemisel ja ametliku enampakkumise korraldamisel) on kohtutäituril lisaks põhitasule õigus saada ka menetluse alustamise tasu. Juhul, kui nende toimingutega alustamisel peab kohtutäitur tegema samu ettevalmistavaid toiminguid, kui tavalise täitemenetluse puhul, võib menetluse alustamise tasu selgem regulatsioon olla vajalik.
- Täiendavalt tuleks analüüsida millist koosmõju omavad täitedokumendi (reeglina kohtulahendi) viivitamatult täidetavaks tunnistamine kohtu poolt ning TMS §-st 25 tulenev kohtutäituri kohustus määrata täitedokumendi vabatahtliku täitmise tähtaeg. Riigikohus on lahendites 3-2-1-158-10 ja 3-2-1-11-13 selgitanud, et kohtulahendi viivitamatu täitmise instituut kaitseb eelkõige hageja (sissenõudja) huve, vältimaks majanduslikku kahju, mis võib tekkida vaid menetluse venitamise eesmärgil esitatud edasikaebuse menetlemisega. Samas näeb käesoleval ajal TMS § 25 lg 1 ette, et võlgnikule täitemenetluses antav vabatahtliku täitmise tähtaeg ei või olla lühem kui 30 päeva. Sellise tähtaja andmine võib viia kohtulahendi viivitamatult täidetavaks tunnistamise mõju nullini. Tuleks kaaluda, kas viivitamatult täidetavaks tunnistatud lahendite puhul peaks vabatahtliku täitmise tähtaja andmise suhtes kehtestama erireegli.
- TMS § 149 lg 1 kohaselt, kui kinnisasjale sissenõude pööramise avaldus esitatakse pärast kinnisasja arestimist teise sissenõudja kasuks, teeb kohtutäitur otsuse lubada avalduse esitajal osaleda menetluses. Teist arestimisakti ei koostata ja keelumärget kinnistusraamatusse ei kanta. TMS § 149 eesmärk on vältida ühe kinnisasja müümist korraga mitmes täitemenetluses. Samas on praktikas välja kujunenud olukord, kus kinnisasja arestimisega päädinud täitemenetluse peatumisel kaotavad sellega ühinenud sissenõudjad lootuse saada enda nõue kiiresti täidetud võlgniku kinnisvara arvelt. Teises täitemenetluses jääb kinnisasja müümist reeglina takistama varasemalt kinnisasjale peatunud täitemenetluses seatud keelumärge, kuna TsÜS § 88 lg-st 1 tulenevalt kohtu või muu seadusega selleks õigustatud ametiasutuse või ametiisiku poolt antud käsutuskeeldu rikkuv käsustehing on tühine. Tühine on ka täitemenetluses hagi tagamiseks või pankrotihalduri poolt tehtud käsutus, mis rikub käsutuskeeldu. Tuleks kaaluda, kas peaks võimaldama võlgniku kinnisasjale sissenõude pööramist ka teiste võlausaldajate huvide kaitseks olukorras, kus kinnisasja arestinud kohtutäitur on sunnitud täitemenetlust peatama.

Kohtulahenditest ei tulene, et mõni kohtutäituritest satuks järjepidevalt vaidlustesse ignoreerides seejuures varasemaid endaga seotud vaidlustes antud kohtute korraldusi ja loogikat. Mõni kohtutäitur sattus vaidlustesse tihedamini kui teised, kuid see oli pigem tingitud täitemenetluste rohkusega ning sellest tulenevalt ka suurema diskretsiooniotsuste arvuga.